~

~

~

نۆ

ڕۆژی دواتر فرانسیسکۆس ڕووەو پورتیۆنکولا دانەوییەوەو بەر دەرگاکەی ماچکرد، پاشان دەستی گێڕاو قۆڵی گرتم.

گوتی:" برا لیۆنی بەستەزمان، وەرە با بڕۆین، وەدەریاننایین!"

ڕۆیشت و بە ڕێگەوە هەڵدەنوتا، من دەستیمگرتبوو تاخۆی نەدا لە درەختێك، گەیشتینە ئەو کوختەی کە بەدەستی خۆی لە دارستانەکەدا لەپەلکی وشکی درەختان ڕۆینابوو. لەسەر ئەرزەکە دانیشت، سەیرێکی چواردەوری خۆیکردو هاوارێکی کرد.

- " برا لیۆن دونیا زۆر تاریکبووە، بڵێی تەواو کوێر بووبم؟ برا لیۆن هیچ نابینم، هیچ!"

وەڵامیمدایەوە:" باوکە سیلڤێستێر بانگدەکەم، بیستوومە کە داوو دەرمانی زۆر بەڵەدەو دەتوانێ ئازاری چاویش دەرمانکا."

- " نا، نا برا لیۆن، لێمگەڕێ با هەر وابم، ئاوهاش لە تاریکیدا باشم، ڕاستە دونیا نابینم، بەڵام باشتر ئەو کەسە دەبینم کە دونیای خولّقاندووە."

بێدەنگبوو، تا دەهات ئازاری زیاترو زیاتر دەبوو، بۆ ئەوەی ئازارەکەی بۆ ساتێك بیر خۆی بەرێتەوە، خەیاڵی بەلای شتێکیتردا برد.

-" برا لیۆن وەرە ئێرە، ناتوانم زۆر بەدەنگی بەرز بدوێم، ئەرێ خوشکە کلارا چۆنە؟ ماوەیەکی زۆرە خەبەرم لێی نییە، بەڵام هەڵبەت خودا لەیادی نەکردووە، پێمبڵێ وەزعی چۆنە؟"

- " برا فرانسیسکۆس کلارا هەمان ئەو شتەی کردووە کە تۆ ئەمرت پێیکردووە، چووە بۆ دەیرەکەی کلێسای قەدیس دامیانۆو لەوێ وەك زاهیدێك دەژی. خانمانی ئاسیزیی بەوەیان زانیوەو هاتوون ڕاوێژیان پێکردووەو سوژدەیان بۆ

بردووه، زۆربەیان حەزیان نەکردووە بۆماڵەوە بگەڕێنەوەو ئەو تەرزە ژیانەیان چووە بەدڵ. پێش هەموویان خوشکە ئاگنێس چووە، ئەو چۆتە دەیرەکەیشەوەو پرچی بڕیوەو ڕووپۆشی ڕاهیبانی پۆشیوە. ئیتر کیژە شوونەکردووەکان و دوو ژنی بەمێردیش چوون، کلارا وەك دڵۆپە هەنگوینێك لەهەموو لایەکەوە مێشهەنگی لێکۆبۆتەوە. سەروەت و سامانەکانیان بەسەر هەژاراندا دابەشکردووە، خوداحافیزییان لەژاوەژاوی دونیا کردووەو چوونەتە ئەوێ تا لە کڵێساکەی قەدیس دامیانۆدا بە دوای ئارامیی خودادا بگەڕێن."

فرانسیسکۆس گوتی:"خودا دەستی یارمەتیی ڕایەڵکا، هەر بە تەنێ ئەو لەتوانایدایە ژن، ئەو ئاژەڵە کێوییە ماڵییکا!"

- " برا فرانسیسکۆس مەترسە، کلارا هەنگاو بەهەنگاو شوێنپێت هەڵدەگرێ، هامشۆی گەڕەکان دەکا و دەیانشواو خواردنیان بە دەمەوە دەکا، ئەویش وەکو تۆ خۆڵەمێش دەکاتە خواردنەوە تا نەبا خواردنەکە تامی هەبێ و جەستەی شادومانکا، بەدرێژایی شەو بێدارەو هەر عیبادەت دەکا.

جەستەشی پیر بووە، گۆناکانی چرچ و لۆچ بوون، چاوانی بەهۆی گریانی زۆرەوە تاریکداهاتوون، ئیدی ئەو لە خۆئامادەکردندایە بۆ دەرکەوتن لەبەردەمی خودادا. لەنێو برایاندا باوکە سیلڤێستێر تاقە کەسێکە ناوبەناو سەردانی دەیرەکەی کلارا دەکا تا بزانێ لەوێ چ دەگوزەرێ، خۆ گەر خوشکێك بیەوێ دگان بەگوناهەکانیدا بنێ، ئەوا ئەو گوێی بۆ ڕادەدێرێ."

بۆ ساتێك بێدەنگبووم، بەڵام دواجار بڕیاری خۆمدا.

- " برا فرانسیسکۆس بە ئیجازەی تۆ دەخوازم قسەیەك بکەم، ژیان لە دەیرەکەی قەدیس دامیانۆ، بە تەقواترە لە ژیان لە پورتیۆنکولا. لەبەر ئەوەی خوشکە کلارا جڵەوی هەموو شتێکی گرتووە، کەچی تۆیش تەسلیمی کێت کرد؟ تەسلیمی برا ئێلیاس!"

فرانسیسکۆس بەناڕەزایەتییەوە گوتی:" من نا، من نا، بەڵکو خودا، من بەقسەی ئەوم کرد، ئەو ئەمری پێکردم!"

سەرم ڕاوەشاند.

-" برا فرانسیسکۆس، خۆت باش دەزانیت، شەیتانیش لاسایی دەنگی خودا دەکاتەوە تا خەڵکیی بکا بەتەڵەکەیەوە!"

فرانسیسکۆس ڕاچڵەکی.

-" وسبە! تۆ دڵت هەلا هەلا کردم. گەر ئەوە دەنگی خودا نەبووبێ، ئەوا مانای وایە شکستم هێناوە!"

هەمدیس چاوانی ئاویان پێداهاتە خوارەوەو ئازار زۆری بۆ هێنایەوە. بەزەییم پێیدا هاتەوەو لەئامێزم گرت.

-" ببوورە برا فرانسیسکۆس، نا، نا، ئەوە دەنگی خودا بووە، مەگری!"

هیچی نەگوت، دەستی نایە سەر چاوانی و لە حەژمەت ئازار دەینالاند.

بەدرێژایی شەو چاوانی لێکنەنا، بۆ ئەوەی بێدار نەبمەوە، چووە دەرێ و لەوێ دەینالاند، بەڵام چۆناوچۆنیی نووستبام؟ کە دەنگی نالاندنەکەیم دەژنەفت سوێ دەچووە دڵمەوە. تاریك و ڕوون چووم بەدوای باوکە سیلڤێستێردا.

گوتی:" برۆو ئاگرێك بكەوە، منیش بەشیشی ئاسنەوە دێمەوەو ئیدی خودا یارمەتیمان بدا!"

كە گەڕامەوە بینیم فرانسیسكۆس دانیشتبوو لەبەر دەرگاكەداو وەك ئاكاری خۆی سەری بەسەر ئەژنۆیدا شۆڕكردبۆوەو قۆڵ و قاچی لەیەكئالاندبوو، نوستبوو. لەسەر نووكی پێ چوومە كوختەكەوەو ئاگرێكم كردەوە، پاشان ڕۆیشتم لەپاڵیدا دانیشتم و چاوەڕێی باوكە سیلڤێستێر بووم. ناوبەناو فرانسیسكۆس هەناسەیەكی هەڵدەكێشا، هەڵبەت هەنووكە خەونی دەبینی، ئەژنۆی دەلەرزی و سەریشی زیاترو زیاتر ڕۆدەچوو بەنێو ئەژنۆكانیداو خەریكبوو لە عەردەكەی دەدا.

لەنێو درەختەكانەوە، دەنگی تەپەی پێی باوكە سیلڤێستێر هاتە گوێ. فرانسیسكۆس ڕاچڵەكی و خەبەریبۆوە، دەستی گێڕاو دۆزییەوە.

- " برا لیۆن ئەوە تۆیت؟"

- " بەڵێ برا فرانسیسكۆس، ئارامبە، ئەوە بۆچیی دەلەرزیت؟"

- " برا لیۆن کڕنۆش ببەو تۆیش برا مردن بانگکە تا بێت، ئاخر چیتر حەوسەڵەم نەماوە."

کاتێك فرانسیسکۆس دەدوا، باوکە سیلڤێستێر گەیشت و شیشێکی درێژی بە دەستەوە بوو.

فرانسیسکۆس بە شپرزەییەوە گوتی:" ئەوە کێیە؟"

- " برا فرانسیسکۆس منم، باوکە سیلڤێستێرم، هاتووم تا بەیارمەتیی خودا چاوانت تیمارکەم و ئازار بەرۆکت بەرداو ئیدی بپەرژێیتە سەر عیبادەت."

فرانسیسکۆس لەسەر پشت لەسەر عەردەکە ڕاکشاو بەهەناسە هەڵکێشانەوە گوتی:" باوکە سیلڤێستێر ئازاریش بۆ خۆی عیبادەتە، ئازاریش جۆرێکە لەعیبادەت....."

باوکە سیلڤێستێر خاچی کێشا، شیشە ئاسنەکەی ڕۆبردە ئاگرەکەوە، لێگەڕا تا تەواو سوور هەڵگەڕا، پاشان لەنێو ئاگرەکەی دەرهێناو لە فرانسیسکۆسی نزیکخستەوە، فرانسیسکۆس هەستی بە سێبەری برا سیلڤێستێرو شیشە سوورەوەبووەکەی بەسەر خۆیەوە کرد، دەستی ڕایەڵکرد.

بەپاڕانەوەوە گوتی:" ئەی شیشی سوورەوە بووی برا، داوات لێدەکەم زۆر ئازارم مەدە، ئاخر من جەستەم، ئاسن نیم، بەرگە ناگرم!"

باوکە سیلڤێستێر گوتی:" برا فرانسیسکۆس لەخودا بپاڕێرەوە ئازایەتیت بداتەبەر، دگانەکانت توند لەسەر یەك جووتکەو لێمەگەڕێ ڕۆحت دەرچێ، ئاخر ئەمە ئازاری زۆرە!"

بەرلەوەی فرانسیسکۆس بەوەدا ڕابگا هاواری خوداکا، باوکە سیلڤێستێر شیشە سوورەوەبووەکەی لەلاجانگەی نزیکخستەوە. فرانسیسکۆس هاوارێکی جەرگبڕی کردو ئیدی بوورایەوە. ئاومان بەڕوخساریدا کرد، بەرزمانکردەوە، هەڵمانگرت و لەسەر حەسیرەکەی ڕامانکشاند، هەموو جەستەی هەڵدەلەرزی، خۆی گرمۆڵە دەکردو بانگی برا مردنی دەکرد بێت و ڕزگاریکا.

باوکە سیلڤێستێر لەسەر ئەژنۆ لەلایەوە دانیشت، منیش لەسەر ئەرزەکە کەوتبووم، دوعامدەکردو دەگریام.

کاتێك فرانسیسکۆس هاتەوە سەر خۆی و سەری هەڵبڕی، من لەرز دایگرتم، دوو برینی قووڵ کەوتبوونە لاجانگەکانی و چاوانیشی دەتگوت دوو کانیاوی خوێنن. دەستی ڕایەڵکردو بە نائومێدییەوە قۆڵی گرتم.

بە هەناسەبڕکێوە، لەبەرخۆیەوە گوتی:" برا لیۆن پێمبڵێ خودا بە ڕوحمە، ئەگینا ئەقڵم تێکدەچێ، پێمبڵێ خودا بە ڕوحمە تا ئازایەتیم بێتە بەر، ئاخر لەوە زیاتر بەرگە ناگرم!"

وەڵامیمدایەوە:" بیر لەمەسیح بکەوە لەکاتی لەخاچداندا، ئەو بزمارانە بێنەرە یادت کە بەدەست و پێیدا داکوتران، ئەو خوێنە بێنەرە یادت کە بە جەستەیدا چۆڕاوگەی بەست!"

فرانسیسکۆس سەری ڕاوەشاند.

- " ئاخر ئەو خودا بوو، ئەو خودا بوو، بەڵام من وردە خۆڵم!"

هەستاو لەسەر حەسیرەکە دانیشت، سەری بەنێو ئەژنۆکانیدا شۆڕکردەوەو بە درێژایی ئەو ڕۆژە چ قسەیەکی تری نەکرد.

دەمەو ئێوارە، بەپەلە چووم بۆ پۆرتیۆنکولا تا داوای کولێرەیەك لە برایان بکەم.

هەوای ئێوارە وەك بڵێسە شەپۆلیدەدا، ئەوە خۆر نەبوو، بەڵکو پشکۆیەکی هەڵایساو بوو کە لەودیو درەختەکانەوە خلۆر دەبۆوەو ئاگری لەدارو بەرد بەردەدا، لە دوورەوە قەڵاکەی ئاسیزیی بڵێسەیدەدا. ڕامدەکردو لە ناکاوێکڕا ترسێکی سەیر لەخۆوەی پێچام، پێدەچوو ئەو خۆرەو درەختە هەڵایساوەکان و دڵی من ئاگریان گرتبێ و منیش ڕابکەم تا نەبمە خۆڵەمێش. کە لەپۆرتیۆنکولا چوومە دەرەوە، هێور بوومەوە.

هەنووکە لانکەی ئازیزی برایەتییە بێباوکەکەمانم بینییەوە، ساتە خۆش و بەچێژەکانی ئەو ماڵەم هاتنەوە بیر، عیبادەتە پڕ لە تەقواکانمان، قسەوباسە پڕ لەتەقواکانمان، ژەمە خواردنە پڕ لەتەقواکانمان کە بە نانێکی وشك تێر دەبووین، فرانسیسکۆسیش وەکی خۆر، میهرەبان لەناوماندا پرشنگیدەدا. بۆساتێك ڕاوەستام تا هەناسەیەك وەربگرم، گوێمڕادێرا، برایان پێدەکەنین و یەکێکیش لەنێوانیاندا

لاسایی فرانسیسکۆسی دەکردەوەو ئەوانیتریش دەیاندا لەقاقای پێکەنین. لە دەروازەکە چوومە ژوورێ و برایان منیان بینی و بێدەنگبوون، برا بەساڵاچووەکان لەوێ نەبوون و برا تازەکانیش لەسەر ئەرزەکە دانیشتبوون و نانیان دەخوارد.

یەکێکیان پرسیی:" پیاوە هەژارە داماوەکەمان لەچیدایە؟ چما ئیتر لە سەماو گۆرانی چڕین کەوتووە؟"

یەکێکیتریان گوتی:" لێرەوە دەنگی هاوارەکەی هاتە گوێ، دەڵێن باوکە سیلڤێستێر چووە بۆ ئەوێ تا چاوانی تیمارکا!"

من چ وەڵامم نەدانەوە، ئێشێك ڕۆچووە دڵمەوەو مارێکی ژەهراوی لە ناوەوەمڕا فیشکاندی، گەر زارم هەڵێنابایەوە، ئەوا دەبوو بکەوتمایە جنێودان و کفرکردن، بەڵام لەخودا ترسام و بێدەنگبووم. ئەو کولێرەیەم هەڵگرت کە یەکێکیان بۆی هەڵدام و پاشان ڕێگەی گەڕانەوەم گرتە بەر.

❊

تا فرانسیسکۆس نەخۆش بوو، نەمانتوانی لەشوێنی خۆمان بجولێین. هەموو بەیانییەك باوکە سیلڤێستێر دەهات و سەردانی فرانسیسکۆسی دەکرد، بەیانییەکیان وی پەیامێکی پێبوو لە کلێسای قەدیس دامیانۆوە.

گوتی: " برا فرانسیسکۆس، خوشکە کلارا دەستت ماچدەکاو داوات لێدەکا سەردانی بکەیت، خوشکە کلارا دەڵێ تا ئێستا تۆ نەچوویت بۆ دەیرەکەیان تابەرەکەتیان بدەیت و تا ئێستا خوشکان پەیڤێکی تەسەللا بەخشیان لێنەبیستوویت، دەڵێ ئاخر ئەوان ژنن و بۆ ئەوەی بچنە ئامێزی خوداوەند گەرەکیان بەتەسەللا دانەوەو یارمەتیی هەیە. خوشکە کلارا بەمندا پەیامی ئەوەی بۆ ناردوویت کە ئەو خزمەتەیان بکەیت و بچیت بۆ دەیرەکەی قەدیس دامیانۆ تا بتبینن و گوێت بۆ ڕادێرن و سەبووریيان بێتەوە."

فرانسیسکۆس سەری ڕاوەشاند.

- " برا سیلڤێستێر تۆ چ دەڵێی، بڕۆم؟"

- " بەڵی برا فرانسیسکۆس بڕۆ، ئەوانە ژنن و ڕەحمیان پێبکە!"

- " باوکە سیلڤێستێر هەمدیس بە مەسەل بۆت دەدوێم، تۆیش گوێڕادێرە برا لیۆن، ئای خۆزیا برایانیش هەموویان لێرەبان و گوێیان ڕادێرابا! ڕۆژێکیان ئەسقەفێك لەدەیرێکدا قەشەیەکی وەدەرنا لەبەرئەوەی دەستی لەدەستی ژنێکەوە دابوو. قەشە گوتی:(بەڵام باوکە ئەو ژنێکی ئیماندار بووەو دەستیشی پاکژ.) ئەسقەف وەڵامیدایەوە: باران پاکژە، ئەرزیش پاکژە، بەڵام کاتێك یەکانگیردەبن، دەبنە قوڕو زەلکاو، کاتێك دەستی ژن و پیاویش بەریەکدەکەون هەمان شت ڕوودەدا!"

- " برا فرانسیسکۆس ئەم قسانەت قورسن، بۆ ژنان قورسن!"

گوتم:" ئەم قسانە بۆ پیاو قورسترن!" وامگوت و بەترسەوە هەموو ئەو کیژانەم هاتنەوە یاد کە هەزاران جار پەرۆشبووم دەست لە دەستیانەوە بدەم.

باوکە سیلڤێستێر گوتی: " بیر لە مەریەمی پاکیژە بکەوە!"

فرانسیسکۆس گوتی:" چ کەسێك دەستی لەدەستی مەریەمی پاکیژەوە نەداوە، تەنانەت (یوسف) یش." پاشان خاچی کێشاو گوتی : " تۆیش حەوات لەیاد نەچێ!"

- " ئەدی من چیی وەڵامی خوشکە کلارا بدەمەوە؟ هەنووکە هەڵبەت لەبەر دەروازەی دەیرەکەی قەدیس دامیانۆدا ڕاوەستاوەو چاوەڕێدەکا، چیی پێبڵێم؟"

- " پێیبڵێ هەر کاتێك ڕێگەی نێوان پورتیۆنکولا و دەیرەکەی قەدیس دامیانۆ بەگوڵی سپیی پۆشرا، ئەو کات دەچم!"

- " ئاخر کەنگێ؟"

- " باوکە سیلڤێستێر، (هەرگیز) و (هەمیشە) دوو وشەن تەنێ بە زاری خودا دەپەیڤرێن. دەشێ هەر ئەو کاتەی ئێمە دەئاخڤین ڕێگەکەی بەگوڵی سپیی پۆشیبێ، برا لیۆن وەرەو باسەیرکەین!"

هەستامە سەرپا، دڵم بەتوندی کەوتە تەپەتەپ، باوکە سیلڤێستێر سەری ڕاوەشاندو باوەڕی نەدەکرد. بەپەلە چوومە دەرێ، ڕێگەی دارستانەکەم گرتەبەر، هێشتا بەیانی بوو،

دونیا سارد وەکی ئەوەی بەفر باریبێ، دڵەکوتێیەکی وا گرتمی کەخەریکبوو دڵم بەرەو گەرووم هەڵگژێ، ئاخر من دڵنیابووم و مەزەندەی موجیزەیەکم دەکرد. کاتێك فرانسیسکۆس لای بۆ کردمەوەو گوتی:(برا لیۆن پێهەڵگرەو بزانە!) کە وایگوت، ڕوخسارە خوێناوییەکەی پرشنگیداو ڕێگەکە لە زەینمدا بە گوڵی سپیی تژیی بوو.

ڕامکردو گەیشتمە جاددە گستییەکەو هاوارمکرد، تا چاوبڕکا ڕێگەکە، پەرژینەکان، ئەرزو بەردەکان پۆشراون بە گوڵی سپیی. خۆمدا بە ئەرزەکەداو لە خودا پاڕاماوە، ئەوجا چەپکێك گوڵم چنیی و بەپەلە بۆ کوختەکە گەڕامەوە، لەبەر دەرگاکە لە خۆشحاڵیدا هەناسەیەکی قووڵم هەڵمژت و ئەوجا خۆمکرد بەژووردا.

هاوارمکرد:" برا فرانسیسکۆس، ڕێگەکە پۆشراوە بە گوڵی سپیی، بنۆڕە چەپکێ لەو گوڵانەم چنیوە!"

برا سیلڤێستێر کەوت بەسەر پای فرانسیسکۆسداو ماچیکرد.

- " بمبووره برا فرانسیسکۆس سەرم ڕاوەشاند، ئاخر باوەڕم نەدەکرد!"

فرانسیسکۆس چەپکە گوڵەکەی هەڵگرت و خستییە سەر پێڵووە خوێناوییەکەی و برینەکانی.

لەبەرخۆیەوە گوتی : " باوکە ... باوکە ..." وایگوت و گوڵەکانی ماچکردو گریا.

ئەوسا ڕوویکردە ئێمە.

- " ئەنگۆ بۆچیی سەرتان سوڕما؟ هەموو شتێك موجیزەیە. چما ئەدی ئەو ئاوە چییە دەیخۆینەوە؟ ئەو عەردە چییە پای پێدادەنێین؟ ئەدی شەو چییە کە هەموو ئێوارانێك بە ئەستێرەکانییەوە وەدیاردەکەوێ، ئەی خۆرو مانگ چین؟ ئەوانە هەموویان موجیزەن. ئێوە لەگەڵایەکی هاکەزاییی بنۆڕن، لەبەر ڕوناکییدا تەماشایکەن و بزانن ئەوە چ موجیزەیەکە! وێنەی لەخاچدراوی لەسەر دەبینن، هەڵیگێڕنەوەو بەدیوەکەیتردا سەیریکەن، وێنەی قیامەت دەبینن! ئیدی ئەوە گەڵا نییە، ئیدی ئەوە گەڵایەك نییە بەدرەختێکەوە، بەڵکو ئەوە دڵی خۆمانە!"

باوکە سیلڤێستێر دەستی فرانسیسکۆسی ماچکرد.

- " برا فرانسیسکۆس، من چاوەڕوانی ئاماژەیەك بووم لە خوداوە، ئەوا ئەو ئاماژەیەیداو ڕێگەکە بەگوڵ پۆشرا. بچم بۆ دەیرەکەی خوشکە کلاراو پێیبڵێم دێیت؟"

- " پێیبڵێ دێم، پێیبڵێ خۆم حەز ناکەم، خۆم نامەوێ بچم، بەڵکو خودا ئەمرم پێدەکا. ئەم گوڵانەی ئاسمانیشی بدەرێ، لەبەر ئەوەی بەر ئەرز کەوتوون، خوێناویی بوون!"

وایگوت و گوڵە خوێناوییەکانی نێو دەستی بۆ باوکە سیلڤێستێر ڕایەڵکرد.

*

باوکە سیلڤێستێر ڕۆیشت، من کەوتمە سەرچۆك و ئاگرمکردەوە، ئاوم گەرمکرد، دەم و چاوی فرانسیسکۆسم شت، دەست و پێوپلیم وشك کردنەوە، بە پەنجەکانم قژیم بۆ داهێنا، لە منداڵێکی چکۆڵە دەچوو کە بە باسکی کراوەوە ڕێگە دەدا بگۆڕدرێ و قژی داهێنرێ. پاشان دەستمنایە ژێر

هەردوو باڵی و هەڵمساند، بەڵام ئەژنۆکانی سڕبوون و نەیدەتوانی ڕێك بە پاوە خۆی ڕاگرێ.

بە نائومێدییەوە گوتم:" برا فرانسیسکۆس، چۆن بتوانین بڕۆین؟ ئاخر ئەژنۆت لەژێرتا دەنووشتێتەوەو قاچت لەدووت نایەت!"

وەڵامیدامەوە:" لە ئەژنۆم مەنۆڕە برا لیۆن، بەڵکو لە ڕۆحم بنۆڕە، ڕۆحم لەژێرما نانوشتێتەوە، دەی با ئێستا بڕۆین!"

لێوی گەست و هەموو هێزی دایە بەرخۆی، لە کوختەکە چووینە دەرێ و ملی ڕێگەمان گرتەبەر.

بەدەم ڕێگەوە گوتی:" برا لیۆن، ڕۆحی ئینسان، چەند جار پێتبڵێم ڕۆحی ئینسان پریشکی خودایە، واتە لەهەموو شتێك بەهێزترە. بەڵام ئێمە درك بەوە ناکەین و دەیترنجێنینە نێو گۆشت و جەستەمانەوە، ئای خۆزیا ڕزگار دەکرا!"

پاش تاوێك لەسەر قسەکانی بەردەوامبوو:

- " تۆ پێتوایە ناتوانم بڕۆم؟ تۆ پێتوایە ڕۆحم ناتوانێ جەستەم هەڵگرێ؟ دە فەرموو ببینە!" وایگوت و ئەوجا بەهەنگاوی دڵنیا کەوتە ڕۆیشتن.

کاتێ گەیشتینە سەر ڕێگە گشتییەکە، سەیرمانکرد گوڵەکان نەمابوون، وەکی ئەوەی شەختەی زستان بووبێتن و بەخۆر تووابێتنەوە. فرانسیسکۆس خاچی کێشا.

گوتی:" ئەمەش هەر موجیزەیە، گوڵەکان بە پەیامەوە لە ئاسمانەوە دابەزین و پاشان هەمدیس بۆ ئاسمان گەڕانەوە، ئاخر حەزیان نەکرد پای ئینسان بیانشێلێت!"

وایگوت و بە بێدەنگیی بە قەراخیی جاددەکەدا بەرەو دەیرەکەی قەدیس دامیانۆ کەوتە هەنگاونان.

خوشکە کلارا و دوو خوشکیتر کە لەدوایەوە بوون بۆ بەخێرهێنانی لە دەیرەکە هاتبوونە دەرەوە. کە بینی وا فرانسیسکۆس دەگا، ڕاوەستاو دەستی بەنیشانەی خاچ دانا، سەری داگرت و چاوەڕێیکرد. کاتێك تەپەی پێی وی ژنەفت، سەری هەڵبڕی و ڕوخساری سوور هەڵگەڕا.

فرانسیسکۆس دەستی سڵاوی بەرزکردەوە تا بەرەکەتی بدا.

گوتی: " خودا ئاگای لێتانبێ خوشکە کلارا، خودا ئاگای لێتان بێ خوشکەکانم."

کلارا گوتی: " باوکه فرانسیسکۆس بەخێربێیت بۆ لامان، ئێمە هەزار ساڵە چاوەڕێت دەکەین!"

وایگوت و دانەوێوەو پای ماچکرد.

فرانسیسکۆس وەڵامیدایەوە:" خوشکە کلارا گلەیی مەکە، من بەردەوام بەباوکە سیلڤێستێردا پەیامم بۆ ناردوون."

کلارا هەمدیس کەوتەوە بەسەر پایداو ڕوخسەتی لێوەرگرت بدوێ.

-" باوکە فرانسیسکۆس، ئێمە هەواڵی تۆمان دەزانی، (با) وشەکانتی لە دوورەوە دەهێناو ئیدی دیارنەدەمان. ئاخر ئێمە ژنین، تا ئەو لێوانە نەبینین کە دەجوڵێنەوەو دوعامان بۆ دەکەن و سەرمان هەست بەو دەستانە نەکا کە بەرەکەتمان دەدەن، هێور نابینەوە. من گوتم ئێمە ژنین، برا فرانسیسکۆس گەر تۆ نەیەیت و قسانمان بۆ نەکەیت و دڵمان نەدەیتەوە ئەوا زایە دەبین!"

هەردووکیان کەوتنە قسان، ئەوان لە پێشەوە دەڕۆیشتن و ئێمەیش لەدوایانەوە. کاتێك فرانسیسکۆس گەیشتە بەر دەروازەی دەیرەکە سەری سوڕما. خودایە ئەو باخچە

چکۆڵەیە چ بوو؟ وەکی بەهەشت خۆی دەنواند! چ بۆنێك لەگوڵەباخ و گوڵە سۆسەنەکانەوە دەهات!

- " خوشکە کلارا چیتان لە باخچەکەدا ڕوواندووە؟ من نابینم!"

- " گوڵەباخ و گوڵە سۆسەن باوکە فرانسیسکۆس، پاییزانیش باخچەکە پڕ دەبێ لەگوڵە وەنەوشە، ئیتر هیچیتر نا."

فرانسیسکۆس دەستی ڕایەڵکردو دۆعای بۆ باخچەکە کرد.

- " ئەی باخچەی برام، خوشکەکانم گوڵەباخ و گوڵە سۆسەن، من گەلێك خۆشحاڵم بە بینینتان! بە بەخشندەیی خودا لەڕۆژی ئاخیرەتدا بۆ ئاسمان هەڵدەگژێن و لەگەڵ خوشکە کلارادا دەچنە بەهەشت!"

چووە ژوورەوە، دیوارەکان بە گەچ سواخدراو، وێنەی مەریەمی پاکیژەی پێدا هەڵواسرابوو کە کوڕەکەی توند نوساندبوو بەسینگی خۆیەوەو زەردەخەنەی دەهاتێ، خوشکان دانەوینەوەو پای فرانسیسکۆسیان ماچکرد، ئەمیش دەستی نایە سەر سەری هەریەکەیان و دۆعای بۆ کردن، هەموویان

خۆیان لە شاڵی سپییەوە پێچابوو، کە بە هەنگاوە چکۆڵە و نەرمەکانیانەوە دەڕۆیشتن هەر دەتگوت کۆترن.

کورسییەکیان بۆ فرانسیسکۆس هێناو داوایانلێکرد لە سەری دانیشێ. کلارا لەسەر ئەرزەکە لەسەر ئەژنۆ دانیشت و خوشکانیش دەست بەنیشانەی خاچ، لەدواوە ڕاوەستان. بۆ ماوەیەکی درێژ کەس چ قسەیەکی نەکرد، هەمووان نیگایان بڕیبووە قەدیسی میوان. خودایە ئەوە چ بێدەنگییەك بوو! چ لەزەت و چ دڵنیاییەك! من دڵنیابووم کە هەنووکە فریشتەگەلێك لەئاسمانەوە دابەزیبوونە دەیرەکەی قەدیس دامیانۆوەو ئەوانیش نەبینراو لەفەزادا ڕاوەستابوون و چاوەڕێ بوون تا فرانسیسکۆس بکەوێتە قسان، بەڵام ئەو پەلەی نەبوو، دەتوانرا لە ڕوخساریدا ئەو هەستی شادومانییە بخوێنرێتەوە کە لە خۆیەوە پێچابوو.

دواتر بەمنی گوت:" خودایە ئەوە چ هەوایەك بوو! چ بۆنێك و چ پاکژییەك بوو! خودایە چ لەززەتێکم لەبۆنی جلکی تازە شۆراو برد، چ لەزەتێکم لەبۆنی ئەو باوڵانە بینی کە دەکرانەوەو بۆنی شیوەران و نەعنایان لێوە دەپرژا!"

سەرەنجام خوشکە کلارا داوێنی جبەکەی فرانسیسکۆسی ماچکردو گوتی: "ڕوحمان پێبکە، بدوێ!"

ئەوسا فرانسیسکۆس باسکەکانی کردەوەو وەك ئەوەی لەخەو خەبەری بووبێتەوە، سەری هەڵبڕی.

- " خوشکەکانم، خۆشحاڵم دەتانبینم. دەتانەوێ چیترتان پێبڵێم؟ کاتێك من لە دونیادا بووم، هاوڕێیانم داوەتدەکرد، سەرم هەڵدەبڕی و بە گۆرانییەوە دەمگوت :

هەزار جار خۆشحاڵم دەتبینم

هەزار، دوو هەزار جار

وەك چۆن کێڵگە خەنییە بەگوڵ و سەوزاییەکانی خۆی.[*]

❊

فرانسیسکۆس وروژابوو، دەمێك بوو ئاوها شادومان نەمبینیبوو، ئەو تەقواو پاکژیی و ئاگرو شاڵە سپییانەی دەوریاندابوو، ئەو کەش و هەوایە بوو کە خۆشیدەویست.

---

[*] دوو بەیتە شیعری شەش تەفعیلەیی کریتییە، کەخانەخوێ سلاوی لە میوانەکەی پێدەکا. (و.سوێدی)

هەمدیس گوتی:" گوێم بۆ ڕادێرن خوشکەکانم، من بیر لەکرمێك دەکەمەوە، بمبوورن، من گەرەکمە باسی ئەو کرمەتان بۆ بکەم. ئەوەی باسیدەکەم حەکایەت نییە، بەڵکو ڕاستییە، لە حەقیقەتیش ڕاسترە. کرمێك هەبوو بەدرێژایی ژیانی پەلی دەکوتاو ئیدی لە پیریدا گەیشتە بەهەشت و لەدەرگاکەیدا. دەنگێك لە ناوەوە گوتی:(کرم ناکرێتە ژوورەوە، پێدەچێ زۆرت پەلەبێ!) کرمەکە کە لەترسا گرمۆڵە ببوو، وەڵامیدایەوە:(خودایە ئەی چ بکەم؟ ئەمرکە!) (عەزابی زیاتر بکێشە، زیاتر تێبکۆشە تا باڵت لێدەڕوێ!) ئیدی خوشکەکانم، کرمەکە بۆ سەر عەرد گەڕایەوەو هەمدیس سەفەرەکەی دەسپێکردەوە!"

کلارا پرسیی:" باوکە فرنسیسکۆس، کام کرم؟ ئاخر ئێمە کیژگەلێکی سادەو ساکارین، بۆمان ڕوونکەوە!"

- " خوشکە کلارا، ئەو کرمە منم و تۆیت و هەموو ئەو خوشکانەن کە لێرەدا گوێیان ڕادێراوەو هەموو ئەو خەڵکانەن کە لەژیانیاندا بەسەر ئەرزدا پەلدەکوتن. بەرخۆدان و بەرخۆدان، خوشکەکانم هەموو بەرخۆدانێك بۆ هەڵگژان

گەلێك بە ژانە، خودایە تەهارەت و هەژاریی و ئەڤین و فرمێسك و برسێتیی و ڕووتوڕەجاڵیی چ هەڵپڕوکێنەرن. دەبێت کرمی هەژار بەرلەوەی ببێتە پەپوولە بەرگەی هەموو ئەوانە بگرێ! شەیتانیش لە هەموو جێگەیەك تەڵەی بۆ ناوینەتەوە تا بکەوینە ناوی. کاتێك دادەنەونەوەو بۆنی گوڵێك دەکەن، شەیتانی لەناودا دەبینن، کاتێك بەردێك هەڵدەگرن، شەیتان لەوێدا خۆی ماتداوەو چاوەڕێیە، کاتێك لە دارچوالەیەکی گوڵکردوو دەنۆڕن، شەیتان لەنێو پەلك و چڵەکانیدا دانیشتووەو دیقەتدەدا، لەو ئاوەدا کە دەیخۆینەوە، لەو نانەدا کە دەیخۆین، لەو نوێنەدا کە لەنێویدا ڕادەکشێین تا بنووین، خوشکەکانم لە هەموو شوێنێك، لە هەموو شوێنێك شەیتان خۆی ماتداوەو چاوەڕێیە. ئەدی چاوەڕێی چییە؟ چاوەڕێی ئەو هەلەیە کە ڕۆح بۆ چاوتروکانێك ماندوو ببێ و خەو زۆری بۆ بێنێ و نەیپەرژێتە پاسەوانیکردن، ئیدی فرسەتدێنێ و پەلامارماندەداو فڕێماندەداتە دۆزەخەوە. خوشکەکانم، من زیاتر لەپیاوان بیر لەئێوە دەکەمەوەو خەمتان بۆ دەخۆم، لەبەرئەوەی ئێوە ژنن، ئاخر دڵی ئێوە بەو

ئاسانییە نابێتە بەرد. ئێوە لە دونیا دەنۆڕن و خۆشتاندەوێ، گوڵ، منداڵ، پیاو، جلکی ئاوریشمین، پەڕی بریقەدارو گووارە، خودایە ئەمانە چ تەڵەیەکن و دەتوانرێ چەند ژن ڕزگاربکرێ؟

خوشکەکانم، بەیانیان و ئێواران بپاڕێنەوە بۆ ئەو ژنانەی کە لەسەر ئەم ئەرزە خۆ ئارایشدەکەن و پێدەکەنن، مەریەمی پاکیژەش لەئاسمانەوەو لەگەڵ ئێوەدا بۆیان دەپاڕێتەوە. چما شەوانە بێدەنگییەکی قووڵ و سەیر بەسەر سەرتانەوە ناژنەفن و لە ناوەندی ئەو بێدەنگییەشدا شتێك وەك خشەی گەڵای سپیدارێك، کە لەلێوێکی نەبینراوەوە دێتەدەرێ و بانگدەکاو دەپاڕێتەوە ناژنەفن؟ ئەوە مەریەمی پاکیژەیە بۆ ژنان دەپاڕێتەوە!

خوشکەکانم دەبێ ئاگاتان لەخۆتان بێ و نەڵێن: خۆمان لەدەیرێکدا پەناداوەو ئیدی حەقمان بەسەر دونیاوە نییەو ڕێگەی خۆمان بەرەو ئاسمان گرتۆتەبەر! خوشکەکانم خەیاڵاتێکی لەو جۆرە تەڵەیە، تەڵەی شەیتان، گوێڕادێرن بزانن چ دەڵێم، سوێند دەخۆم، ئێمە هەموومان یەکێکین،

گەر ژنێك لەوپەڕی دونیاوە لێوی سووركا، ئەوا لێوی ئێوەیش بە پەڵەی شەرمەزاریی دەڕەنگێ! ئەی بەهەشت مانای چییە؟ مانای بەختەوەریی تەواوەتییە. بەڵام بونیادەم چۆن دەتوانێ بەختەوەریی تەواوەتیی بەدەسبێنێ، لەكاتێكدا كە لە بەهەشتەوە دادەنەوێتەوەو براو خوشكەكانی دەبینێ لەسەر عەرد عەزاب دەچێژن؟ خوشكەكانم ئەی چۆن دەبێ بەهەشتێك هەبێ لە كاتێكدا دۆزەخێك هەیە؟ من ئەمەتان پێدەڵێم و بیخەنە زەینتانەوە: یان دەبێ هەموومان پێكەوە ڕزگار بین، یاخود با هەموومان پێكەوە بمرین. گەر كەسێك لەوپەڕی دونیا تیاچێ، ئەوا تۆیش تیادەچیت، گەر كەسێك لەوپەڕی دونیا ڕزگاربكرێ، ئەوا تۆیش ڕزگاردەكرێی!" من گوێم بۆ فرانسیسكۆس ڕادەدێراو دڵم لە شادومانی و سەرسوڕماندا بە توندی كەوتبووە لێدان، ئاخر ئەوە یەكەمینجار بوو گوێم لە فرانسیسكۆس بێت كە هەموو بەشەرییەت بە ئەڤینێكی ئاوها بەخوڕ گەمارۆ بدا. دڵی وی لەو ئەتمۆسفێرە ژنانەیەدا تواوبۆوە، وی خوشكانی دەبینی و هاوسۆزییەكەی باڵی لێدەڕواو هەموو دونیای دەپۆشیی.

هەموو خوشکان کەوتبوونە سەر ئەژنۆ، وردە وردە نێزیك دەبوونەوەو فرنسیسکۆسیان گەمارۆ دەداو بەوروژانەوە لێیان دەنۆڕی، ڕوخساریان پرشنگیدەدا وەك ئەوەی هەتاو لێیانبدا.

فرانسیسکۆس هەستی بە گەرمای خورەیان کردبوو، زاری هەڵێناو گوتی:

- " خوشکەکانم، کۆبوونەوەتان لە دەورم هەستپێدەکەم و دڵم بە تەرزێك بەرفەراوان دەبێ کە دەخوازم هەمووان، باش و خەراپ بێنە ناوییەوە، دڵم بە تەرزێك بەرفەراوان دەبێ کە دەخوازم چ گریانێك لە دونیادا، لەم دونیایەداو لەوەیتردا نەمێنێ.

خودایە، لێگەڕێ ئەو خەیاڵە یاخیگەرانەیە بەم خوشکانەی ئێرە بڵێم کە لە دڵمەوە بۆ لێوم هەڵدەگڕێ، ئاخر ژنێك بریتییە لەدڵی وی و ئەو دڵەش تژییە بە ئەڤین و هاوسۆزیی و دەبێ ئەوان لەمە بگەن. کەواتە خوشکەکانم گوێم بۆ ڕادێرن. لەم ساتەدا، خودا بمبەخشێت، بەزەییم بە شەیتانیشدا دێتەوە، ئاخر چ مەخلۆقێك نییە لەو

نابەختەوەرتر بێ، لەبەرئەوەی جارێك لەجاران ئەویش هاوکاری خودا بووەو هەنووکە لێی جیابۆتەوەو حاشای لێدەکاو نائومێدانە لەفەزادا دەسوڕێتەوە، لەبەرئەوەی خودا زەینی لێنەسەندۆتەوە، بۆیە بە لەزەتەوە بەهەشت وەبیرخۆی دێنێتەوە، چما ئیدی چۆن دەتوانێ سەبووریی بێتەوە؟ خوشکەکانم ئێمە دەبێ بۆ شەیتانیش بپاڕێینەوە تا خودا بە بەخشندەیی خۆی ڕوحمی پێبکاو لێیببورێ و ڕێگەی بدا هەمدیس بگەڕێتەوە ناو مەلایکەتەکان.

ئەڤین، ئەڤین، خودا بەرەکەتی بدا، ئەڤین قەدەری ژنە. شەیتان ئاژەڵێکی دڕندەو ترسناك و تینوو بەخوێنە، گەر بونیام دەمی ماچکا، ئەوا ئەو ئاژەڵە دڕندەیە سەر لەنوێ دەبێتەوە بە فریشتە. خوشکەکانم ئەمەیە ئەڤینی تەواوەتیی. ئێمە گەرەکان ماچدەکەین، دەی با بە هەمان ئەڤینی تەواوەتیی شەیتانیش ماچکەین، تا هەمدیس ڕوخسارە نوورانییەکەی بۆ بگەڕێتەوە! ئەڤین! ئەڤین!"

دەنگی فرانسیسکۆس بە هەنسکی گریان خەفە بوو، سەری لەنێو دەستیدا حەشارداو دای لە قوڵپی گریان.

ژنەکانیش دەستیانکردە گریان، یەکەمینجار کلارا گریا، دەنگی شیوەن لە دەیرەکەوە هەستا، فرانسیسکۆس دەنگی ئەو گریانەی ژنەفت و بە پەشۆکاوییەوە سەری هەڵبڕی.

دەستی ڕایەڵکردو گوتی:" خوشکەکانم بمبوورن، من نەمویست بتانخەمە گریان، بۆ ئەوە نەهاتم بۆ ئێرە تا باسی دۆزەختان بۆ بکەم، بەڵکو بۆ ئەوە هاتم تەنێ باسی بەهەشتتان بۆ بکەم، دەی بۆ ئەوەی تەسەللامان بێتەوە، ئێوەیش باسی بەهەشتم بۆ بکەن، ژیان سەختە، خودایە گەر برا مەرگ نەبا دەرگاکەمان لێبکاتەوە تاڕێگەی خۆمان بگرینە بەر، ئەوا ئەم ئەرزە دەبووە چ زیندانێك و جەستەمان دەبووە چ زیندانێك کە بەرگە نەدەگیرا! بەڵام ئێستا بنۆڕن چ شادومانییەك هەیە، چ ئومێدێك هەیە کە بە وشە دەرنابڕدرێ، ئومێد نا، بەڵکو یەقین! ڕۆح تاجێك لەگەڵا لیمۆ لەسەر دەنێ و بەسەر گاشەبەردو هەڵدێرەکاندا هەنگاو هەڵدێنێ و هاواردەکا: خودایە، تۆ هاوسەری ئازیزی منیت، تۆ هاوسەری ئازیزی منیت!"

خوشکێك خەریکبوو ببووریێتەوە، ئەو پەنجەرەیەیان کردەوە کەبەسەر باخچەکەدا دەینۆڕی و هەوای ژوورەوە تژیی بە بۆنی سۆسەن و گوڵەباخ ببوو. کلارا ئازایەتیی دایە بەر خۆی و دەستی لە ئەژنۆی فرانسیسکۆسەوەدا.

بە ئەسپایی گوتی:" باوکە فرانسیسکۆس، کاتێك سەیری تۆ دەکەم، هەرگیز لەو باوەڕەدا نیم ئادەم گوناهی کردبێ!"

فرانسیسکۆس بەحاڵ دەستی لەشاڵە سپییەکەی کلاراوەداو وەڵامیدایەوە:" خوشکە کلارا منیش کاتێك تۆ دەبینم هەرگیز پێموانییە حەوا گوناهی کردبێ!"

قەدەرێك کەس هیچیی نەگوت، ئەو بێدەنگییە میهرەبان و هاژەی دەهات لە میهرو سۆز، ئینسان مەزەندەی دەکرد ئەوە فرانسیسکۆسە هێشتا لەو بێدەنگییەدا هەر دەدوێ و خوشکانیش بە گریانەوە گوێیان بۆ ئەو پەیڤانەی ڕادێراوە کە پێشتر نەیگوتبوون. ژنەکان وایاندەزانی هێشتا فرانسیسکۆس باسی قەدەری ژنیان بۆ دەکا، باسی ئەڤین و باسی ئەو ماچەی کە شەیتان دەکاتە مەلایکەت. ئەوان بۆ یەکەمینجار

هەستیان بەوە کرد کە ژنێتیی چ بەخششێکی گەورەی خودایەو ژنێتیی خاوەن چ بەرپرسیارێتییەکە.

لەناکاوێکڕاو لەنێوجەرگەی ئەو بێدەنگییە پیرۆزەدا، بەتوندی لە دەرگای دەرەوەی دەیرەکە دراو لەپڕ کرایەوەو برایانی پۆرتیۆنکولا بە هەناسەبڕکێوە شاڵاویان هێنایە ژوورەوە.

کلارا ڕاچڵەکیی.

- " براینە چ بووە؟ بۆچیی ئاوها شاڵاوتان هێنایە دەیرەکەوە؟"

کێدرۆ ئارەقەی نێوچەوانی وشککردەوە.

- " خوشکە کلارا بمانبوورە، ئێمە لەپۆرتیۆنکولاوە دەیرەکەتانمان بینی ئاگری گرتبوو، کڵپەی ئاگرەکە بەرەو ئاسمان هەڵدەگڕا!"

هەموو برایان هاواریانکرد: " ئاگر! ئاگر! خوشکە کلارا ئاگر!"

کلارا زەردەخەنەیەکی هاتێ.

- " براکانم ئەوە ئاگر نەبووە، چ کلّپەی ئاگرێك نەبووە، ئەوە باوکە فرانسیسکۆس بووە کە دەدوا!"

هەنووکە فرانسیسکۆس هەستایە سەرپا، خۆر لەئاوابووندا بوو، خوداحافیزیی لە کلاراو خوشکان کرد، هەمدیس دەستی نایەوە سەر سەریان و بەرەکەتیدان.

کلارا گوتی:" باوکە فرانسیسکۆس زۆر لوتفت نوواند کە تەسەلای دلّی بێتەسەلای ژنانت دایەوە، ئەی ئێمە دەتوانین چیت بۆبکەین؟"

- " خوشکەکانم، لەڕاستیدا خزمەتێکی گەورە هەیە کە داواتان لێدەکەم بۆم جێبەجێکەن، خزمەتێکی گەورە!"

هەمووان هاواریانکرد: " ئەمرکە باوکە فرانسیسکۆس!"

- " برۆن و سوالّی پینەیەکم لە جلکی هەر هەژارێك بۆ بکەن، هەموو پینەکان کۆکەنەوەو جبەیەکم بۆ لێبدوورن. ئەمە ئەو خزمەتەیە کە داواتان لێدەکەم بۆم جێبەجێکەن!"

کلارا دەستی ماچکرد.

- " باوکە فرانسیسکۆس ئەدی بۆچی داوای ژیانی خۆمم لێناکەیت تا پێتی ببەخشم! یەکشەممەی داهاتوو، بە ویستی

خودا بە باوکە سیلڤێستێردا ئەو جبەیەت بۆ دەنێرین کە حەزی پێدەکەیت."

فرانسیسکۆس بەهەنگاوی پتەو پێشکەوت و ئێمەیش هەموومان لەدوایەوە ڕۆیشتین و بەخۆشحاڵییەوە باسی موجیزەمان دەکرد. لەودیو دەرگای حەوشەی دەیرەکەوە، خوشکە کلاراو خوشکانیتر ڕاوەستابوون، لە ئێمەیان دەنۆڕی و فرمێسکەکانیان دەسڕی.

*

بە درێژایی ڕۆژی داهاتوو فرانسیسکۆس تاقە وشەیەکی نەگوت. هەر لە شەبەقەوە لە دەرەوەی کوختەکەدا هەڵکورماو لەبەر خۆرەکەدا دانیشت. دونیا گەرم بوو، شنەیەك هەڵیکرد، ناوبەناویش برایەك بۆ ئاوهێنان، داربڕین یاخود بۆ کۆکردنەوەی چیلکە بەوێدا تێدەپەڕیی. قژقڕەیەك هەڵفڕیی، دووجار خوێندی و ئەوجا دیارنەما. فرانسیسکۆس بە باشیی نەیدەبینی، بەڵام لەبری ئەوە گوێی تیژکردبۆوەو

گوێی بۆ دونیا ڕادێرابوو. ڕوخساری غەرقی وەها نەشوەیەك بوو کە بە درێژایی ئەو ڕۆژە نەموێرا لێی نێزیك ببمەوە، دەمەو ئێوارە، کاتێك کڵپەی ئاگری نەشوەکەی هێوربۆوە، چووم لەبەر دەرگاکە، لە نزیکییەوە دانیشتم.

بینیمی و دەستی هەڵێنا.

گوتی:" برا لیۆن ئەمە چ موجیزەیەکە! لەو ڕۆژەوەی ڕووناکیی چاوانم لێسەنراوەتەوە، چ چپە چپێکی خۆش، چ خشەخشی درەختگەلێك، چ ویزەی هەنگگەلێك ڕژاونەتە گوێمەوە!"

بێدەنگبوو، پاش ساتێك لەسەر قسەکانی بەردەوامبوو:

- " برا لیۆن لەو کاتەوەی ڕووناکیی چاوانم لێسەنراوەتەوە، نەبینراو دەبینم. برا لیۆن ئیدی من چاوانی ناخم کردۆتەوە، بە درێژایی ئەمڕۆ بازنەکانی ڕوانینم فەراوان دەبوون. لێرەوەو لەبەر دەرگاکەو لەو شوێنەدا کەلێی هەڵکورمابووم، سەرەتا بە ڕوونیی پۆرتیۆنکولاو برایانم بینی کە جەدەلیان دەکردو خەریکی عیبادەت بوون و باوکە سیلڤێستێر یشم بینی لە دوورەوە دانیشتبوو دەگریا. پاشان

بازنەکە گەورەتر بوو، ئاسیزیی و شوراکانی و بورجەکەی و خانووەکانیم بینی، کۆڵانە باریکەکانیم بینی کە خەڵکیی پیایاندا ڕەتدەبوون، بەردەرگای ماڵەکانیم بینی کە کیژانیان لێدانیشتبوون و شتیان دەچنی، دایکمم بینی کە لەودیو پەنجەرەکەوە دانیشتبوو لەسەر ئەژنۆو دەگریا ..... پاشان بازنەی ڕوناکییەکە بە جۆرێك گەورەو گەورەتر بوو، کە ڕۆمام بینی، شەقامە پان و پۆڕەکانیی، گەورە پیاوەکانی کە بۆنی میسکیان لێدێ، ژنە خۆ ئارایشکردووەکانی و پاپام بینی کە بەڕێزەوە دەستی نابووە پشت سەری و بیری لە مەسیحییەت دەکردەوە، لە کەناری زەریاش قەشە دلڕەقە جلك سپییەکەم بینی، ئەوەی لە زەینیدا ئاگرێکی گەورەی کردبۆوەو کافرو مورتەدانی تێدا دەسووتان.... دوورتر زەریای شین باوو دوورگە سپییەکان و (کریت) ی کێویی و عارەبستان و سوڵتانم بەسواری ئەسپەکەیەوە بینی کە خاچ ڕاویدەناو ئەمیش بەخێرایی غاریدەدا تا لە دەستی هەڵبێ.... برا لیۆن پاشان ڕووناکیی بەخوڕ، ئەستێرەی گەورە، ئاسمانەکانم بە قەدیس و حەواری و مەلایکەت و (کیریۆبیم) و (سێرافیم)

ەوە بینی و ئیدی پاشان بۆ هەمیشە ڕووناکیی خامۆش بوو، من کوێر بووم و پێموابوو لەهۆش خۆم چووم، ئاخر برا لیۆن من زیاتر لەوە لە خودا نزیم ببوومەوە کە ڕێگەم پێدرابوو!"

بێدەنگبوو، شادومان بووم بەوەی کە ڕۆحی لە ڕوانیندا بەسەر ئەرزو ئاسماندا سەفەری کردووەو ئێش و ئازاری بیرچۆتەوە، ئاخر بەدرێژایی ئەو ڕۆژە خوێنی لێدەچۆڕاو بەسەر ڕیشیدا دەهاتەخوارو ئەرزەکەی تەڕ دەکرد، بەڵام ئیدی وی تەواوێك لەجەستە دوور کەوتبۆوەو چ هەستی بەئازار نەدەکرد. قەدەرێك بێدەنگبوو، پاشان کەوتەوە قسان و هەموو وشەیەکی کە دەگوت، بە وردی هەڵیدەسەنگاند.

گوتی: " برا لیۆن، جەستەی ئینسان وەکی کەشتییەکەی نوح وایەو خودا سەفەری پێدەکا."

ئیتر ئێوارە داهاتبوو، تەیرەکان لەنێو درەختەکانەوە کەوتنە خوێندن، یەکەمین دەنگی شەو بەرزبۆوە، سیسرکەکان گەمەی خۆیان دەسپێکرد، دوو شەمشەمەکوێرە بە فڕینە کپەکەیانەوە بە نزمیی بەسەر سەرماندا تێپەڕین و

لەچاوتروکانێکدا خەریکبوو یەکێکیان لەنێو قژی فرانسیسکۆسدا عاسیی بێ.

سەری ڕاوەشاندو پرسیاریکرد:" ئەوە چیی بوو؟ باڵێك خۆیدا لە قژم!"

وەڵامیمدایەوە:" برا فرانسیسکۆس ئەوە پیرە شەمشەمەکوێرەیەك بوو، نەفرەتی لێبێ!"

- " برا لیۆن هەموو مەخلۆقێکی زیندوو مێژووی خۆی هەیە، مەڵێ نەفرەتی لێبێ. کاتێك تۆ لەمێژووی هەموو ئینسانێك، هەموو ئاژەڵێکی دڕندە، هەموو تەیرێك بەڵەد دەبیت، ئەوسا خۆشتدەوێن. باشە تۆ هیچ لەبارەی مێژووی شەمشەمەکوێرەوە دەزانیت؟"

- " برا فرانسیسکۆس بۆم باسکە!"

- " کەواتە گوێڕادێرە. شەمشەمەکوێرە لە ئەووەڵدا مشکێك بوو کە لەنێو بناغەی بینای کلێسایەکدا دەژیا، شەوێکیان لە کونەکەی هاتە دەرێ و بۆ سەر میحرابەکە هەڵزنی و کوتێك نانی بەرەکەتدراوی کرۆژت و ئیدی دوای

ئەوە باڵ لە پشتی ڕوواو بووە خوشکە شەمشەمەکوێرەی ئێمە!"

شەمشەمەکوێرەکە هەمدیس بەلاماندا تێپەڕی و دوای مێشەکانی شەو دەکەوت. من دەستم بەرزکردەوە.

گوتم:" بمبوورە خوشکە شەمشەمەکوێرە، نەمزانی باڵەکانت لەنانی بەرەکەتدراو دروستبوون!"

فرانسیسکۆس دەستی نایە سەر گوێی و گوێی بۆ ڕووبارەکە ڕادێرا کە دەڕژایە زنارەکەوە.

- " گویَ بۆ ڕووبارەکە ڕادێرە برا لیۆن چۆن بۆ ناو زنارەکە دەڕژیَ و خوڕەی دیَ و پەلەیەتی زوو خۆی بگەیەنێتە زەریا، برا لیۆن بە هەمان شێوەیش ڕۆحی ئێمە پەلەیەتی خۆی بگەیەنێتە ئاسمان. خودایە کەنگیَ ڕۆح دەگاتە ئەویَ؟"

- " پەلە مەکە برا فرانسیسکۆس، پەلە مەکە، تۆ هێشتا لەسەر ئەرز پێویستیت. بینیت دوێنیَ چ شتێکی باشت بۆ خوشکان لە دەیرەکەی قەدیس دامیانۆ کرد؟ هەموان لە حەژمەت ئەو خۆشییەی پێتبەخشین، دایانە خوڕەی گریان."

فرانسیسکۆس هەناسەی هەڵکێشا.

- " ئەرێ من لە دەیرەکەی خوشکە کلارا چیمگوت؟ خودایە بمبوورە، ئاخر تەواوێك ئەفسون ببووم!"

- " برا فرانسیسکۆس بۆچیی بەزەییت بە شەیتاندا هاتەوە؟ بۆچی پەرۆشی ئەوە بوویت کە لە خودا بپاڕێنەوە لێی ببووری؟"

فرانسیسکۆس بەدەنگێکی وروژاوەوە گوتی:" نا، نا! بەڵام بۆچیی دڵم لەنێو ژناندا دەشڵەژێ؟ خودای من، چما بۆچی جەستە ئەوەندە بەهێزو ئەوەندە خۆڕاگرە؟ بەر قامچی دەدرێ، خواردنی نادرێتێ، ڕێگەی نادرێ بنوێ، لە بەفردا ڕۆدەبرێ تا ڕەقهەڵدێ، دەکرێتە خاکەنازێك قوڕ، کەچی سەرسەخت و ڤیرسیچمە ئالا سوورەکەی بەرزدەکاتەوەو هاواردەکا!"

فرانسیسکۆس ئاگری گرت و هەستایە سەرپێ.

- " برا لیۆن، بەناوی گوێڕایەڵی پیرۆزەوە، فەرمانت پێدەدەم هەرچییەکم گوت دووبارەیکەوە، تەواوێك وەك ئەوەی کەمن دەیڵێم، بە بێئەوەی یەك وشەی بگۆڕیت. دەتەوێ وابکەیت؟"

- " برا فرانسیسکۆس سوێندم خواردووه که هەمیشه گوێڕایەڵی فەرمانەکانت بم."

- " دەی من دەسپێدەکەم و تۆ بیلێرەوە: نەفرەتت لێبێ فرانسیسکۆس، تۆ له ژیانتا گوناهی زۆرت کردووه، ڕزگار نابیت و دەخرێیته قوڵایی دۆزەخەوه. تۆیش وەڵامدەدەیتەوە: بەڵی لەڕاستیدا فرانسیسکۆس تۆ گوناهی زۆرت لەژیانتا کردووه، ڕزگار نابیت و دەخرێیته قوڵایی دۆزەخەوە! ئامادەیت؟"

- " بەڵێ برا فراسیسکۆس!"

- "کەواته دەی ئەوه بڵێرەوە!"

- " سڵاوت لێبێ برا فرانسیسکۆس، تۆ شتی زۆر باشت له ژیانتا کردووه، هەر بۆیه دەچیته قوڵایی بەهەشتەوه!"

فرانسیسکۆس بەسەرسوڕمانەوه سەیریکردم.

- " برا لیۆن بۆچیی بەقسەم ناکەیت؟ گوێت لێنەبوو چیم پێگوتیت؟ ئەی ئەلعان ئەوه چییه دەیلێیت؟ بەناوی قەدیسی تاعەتەوه فەرمانت پێدەدەم ئەو وشانه له دوامەوه بلێیتەوە!"

- " بەخۆشحاڵییەوە برا فرانسیسکۆس، بڵێ و من گوێڕایەڵتم!"

- " باشە، وا دەیڵێم: فرانسیسکۆسی بەسەزمان، چما ئەوەندە بێعاریت پێتوایە خودا ڕوحمت پێدەکاو لەهەموو ئەو گوناهانە دەتبووریّ کە لەژیانتا کردووتن؟ نا، نا، نەفرەتت لێبیّ، خودا فڕێتدەداتە دۆزەخەوە! برا لیۆن هەنووکە گوێت لێبیّ چ دەڵێیت، بە وردیی گوێڕادێرە : بەڵیّ، بەڵیّ فرانسیسکۆس، نەفرەتت لێبیّ، خودا فڕێتدەداتە دۆزەخەوە! دەی ئێستا بڵیّ!"

- " نا، نا، فرانسیسکۆسی ئیماندار، ڕوحمی خودا گەلێك گەورەترە لە گوناهەکانت، بە دڵنیاییەوە برا فرانسیسکۆس خودا دەتبووریّ و دەتخاتە بەهەشتەوە."

هەنووکە فرانسیسکۆس تورە بوو، شانی گرتم و ڕایوەشاندم.

- " برا لیۆن چۆن دەوێریت پێچەوانەی خواستی من بکەیت؟ تۆ پێچەوانەی ئەو قسانە دەڵێیت کە من گوتم، بۆ دواجار بەناوی قەدیسی تاعەتەوە فەرمانت پێدەدەم گوێڕایەڵبیت!"

- " بەشادومانییەوە برا فرانسیسکۆس، ئەوەی تۆ دەیڵێیت، بە وردیی و بە بێئەوەی وشەیەکی لێبگۆڕم دەیڵێمەوە."

فرانسیسکۆس کەوتە سنگکوتان و هۆن هۆن فرمێسك لەچاوانیەوە ڕژانەخوار. بە سینگکوتان و گریانەوە گوتی:" فرانسیسکۆسی فەقیر نەفرەتت لێبێ، چ ڕزگاربوونێك نییە بۆ تۆ! چ ڕوحمێك نییە بۆ تۆ! دۆزەخ دەمیت بۆ دەکاتەوەو هەڵتدەلوشێ!"

منیش فرمێسك زایە چاوانم و گوتم : " برا فرانسیسکۆس، تۆ قەدیسێکی شەهیدیت، خودا تژییە بە ڕوحم، هەرسێ قەدیسە گەورەکەش، هەژاریی و ئەڤین و تەهارەت لەبەر دەوازە زێڕینەکەی بەهەشتا ڕادەوەستن و چاوەڕێت دەکەن. قەدیسی تەهارەت تاجێك لەدرکی بەدەستەوە گرتووە."

فرانسیسکۆس بەسەر پامدا کەوت، من ترسام، دانەویمەوەو لەلایەوە دانیشتم.

- " برا فرانسیسکۆس بۆچی باوەش بە ئەژنۆمدا دەکەیت؟"

وەڵامیدامەوەو هۆن هۆن فرمێسك لەچاوانییەوە ڕژایەخوار:" برا لیۆن، بۆچی عەزابمدەدەیت؟ بۆچی بەگوێمناکەیت؟"

- " برا فرانسیسکۆس، دەستت ماچدەکەم ببوورە، ئەوە گوناهی من نییە. ئاخر هەر ئەو کاتەی زار هەڵدێنمەوە تا ئەو قسانە بڵێمەوە کە ئەمرم بە گوتنەوەیان پێدەکەیت، سوێند دەخۆم بێئەوەی خۆم بمەوێ و بێئەوەی بزانم چۆن، زوبانم شتێکیتر دبێژێ. لەناوەوەمڕا گوێم لە دەنگێکبوو، برا فرانسیسکۆس بەهێزتر لەدەنگی تۆو ئیدی منیش قسەکانی ئەوم گوتەوە. براکەم هەڵبەت ئەوە دەنگی خودا بووە!"

فرانسیسکۆس ڕەتیدامەوە:" ڕەنگبێ ئەوە دەنگی شەیتان بووبێ، ئاخر ئەو خواخوایەتی ڕۆحم بنوێ و جەستەم بێ پشت و پەنا بمێنێتەوەو ئیدی زەفەر بێنێ و بێتە ژوورەوە. بەڵام من ڕێگەی نادەم بەو مەرامەی بگا!"

هەستایە سەر پا، گوریسەکەی لەناوقەدی کردەوەو بۆی فڕێدام.

- " برا لیۆن، گوریسەکە هەڵگرەو بکەوە لێدانم، هێندەم لێدە تا خوێن لە جەستەمەوە دێ."

جبەکەی لەخۆی کردەوەو پشتی ڕووت. من سەیریمکردو بەزەییم پێیدا هاتەوە. ئاخر لێدان بۆ؟ هەر تەنێ ئێسکەکەی ماوە، ئێسکێکی پۆشراو بە پێستێکی شینهەڵگەڕاو بە لێدان و جێگەزام.

گوتم:" برا فرانسیسکۆس، چما تۆ ڕوحم پێناکەیت؟ من چۆن دەتوانم دەست لە ڕووتا بەرزکەمەوە؟"

بەڵام فرانسیسکۆس نەیتوانی دگان بەخۆیدا بگرێ و تووڕە بوو.

- " برا لیۆن دەبێ بزانیت، ئەگەر ئەو شتە نەکەیت کە ئەمرت پێدەکەم، ئەوا لەیەکتر جوێدەبینەوەو من بەڕێگەی خۆمدا دەڕۆم! بەڵێ، سوێند بەئاسمان جوێدەبینەوە!"

وایگوت و پشتی تێکردم و گوتی: " خوداحافیز!"

ترسام و دەمزانی بڕیاری خۆیداوەو وا جێبەجێ یدەکا. ئیدی منیش پشتم ڕووتکرد.

- " برا فرانسیسکۆس، باشە دانەیەك لەتۆ دەدەم و دووان لەخۆم. براکەم لێتدەپاڕێمەوە ئەم داوایەم ڕەتمەکەوە!"

هیچی نەگوت، پشتی چەماندەوەو بە گوریسەکە کەوتمە لێدانی ئەوو خۆیشم. یەکەمینجار بە سوکیی لێمدەدا، بەڵام تورە بوو. هاواریکرد:" قایمتر، قایمتر، چما بەزەییت بە جەستە، بەزەییت بەو قەحپەیەدا دێتەوە؟" ئیدی منیش قایمتر لێمدەدا، یەکێك بۆ فرانسیسکۆس و دووان بۆ خۆم، بەڵام هەر چەند زیاتر گوریسەکەم دەوەشاند، خۆنەویستانە زیاتر تورەییم هەڵدەچوو، مەستییەکی سەیر لەخۆوەی پێچابووم، عەزابدەدرام و کە عەزابیش دەدرام، کەسێك لە ناوەوەمڕا خەنیی دەبوو. هاوارێکی دڕندانەو خۆشحاڵانەم دەکرد، وەك بڵێی قامچی لە ئاژەڵێك دەدەم کە زەرەرێکی لێداوم و هەنووکەش کەوتۆتە بەردەستم و دەمەوێ حەقی خۆمی لێبکەمەوە. گوریسەکە سوور دەچۆوە بە خوێنی فرانسیسکۆس و من، بەڵام دەستم هەڵنەگرت، بەڵکو بێڕوحمانە هەر گوریسم دەوەشاند.

فرانسیسکۆس تەواوێك ئارام گوتی: " برا لیۆن بەسە!"

واخۆمنواند گوێم لێینەبووە، جۆرە ئەفسونێك لەخۆوەی پێچابووم، وەك شێت لەپشتی خۆمدەداو نەمدەتوانی دەسهەڵگرم، لەحەژمەتا بەرز دەبوومەوەو لەتاو ئازار گرمۆڵە دەبووم، کەوتبوومە سەما، پێموابوو لەژیانمدا گوناهی زۆرمکردووەو هەنووکەش دەبوو سزاکەی وەربگرم و باری شانی خۆم سووککەم. بەخۆم گوت : ئەو ژنەت بیردێ کەلە دەستت هەڵات و تۆ لەنێو تەڵانی بیبیەکاندا ڕاوتدەنا؟ ئەی ئەو نانەت بیردێتەوە کە لە نانەواخانەیەك دزیت؟ دەی کەواتە بخۆ! بخۆ هەی درۆزن، هەی ترسنۆکی نەوسن، هەی مێباز، دەی بخۆ، دەی بخۆ! منیش هەر گوریسم بەخۆدا دەکێشاو خۆشحاڵدەبووم و باری شانم سووك دەبوو."

فرانسیسکۆس هەمدیس ئەمریکردەوە:" بەسە!" وایگوت و گوریسە خوێناوییەکەی لێسەندم و بە نێوقەدمەوە بەستی. گوتی:" بەسە برا لیۆن، دەبێ بەشی ئەوە هێزمان تیدا بمێنێ کە سبەینێ بەیانیی زوو هەمدیس دەسپێبکەینەوە!"

کفت و شەکەت کەوتمە سەر ئەرزەکە. گوتم:" برا فرانسیسکۆس، من لەزەتم برد!"

وەڵامیدایەوە: " تۆ لەزەتت نەبرد، بەڵکو ئازارو عەزابت چەشت، بەڵام هەردووکیان هەر یەك شتن!"
چووینە ژوورەوە، ئاگرم کردەوەو بە چیچکانەوە لەبەر ئاگردانەکەدا دانیشتم، بیرمکردەوە کە تاوێکیتر خەوم لێدەکەوێ و لە خەونمدا بەرازێکی ساوا لە باوەشدەگرم و شیری دەدەم.

*

ئەمڕۆ برایان بێرناردۆ و پێیترۆ هاتن، دەستی فرانسیسکۆسیان ماچکردو لەلای چەپ و ڕاستییەوە لەسەر عەردەکە دانیشتن. بەیانییەکی ساردە، ئاگر کراوەتەوە و هەرسێکیان بەبێدەنگیی ڕوویانکردۆتە ئاگرەکەو بێدەنگن. ناو بەناو فرانسیسکۆس دەست بۆ بێرناردۆ لای ڕاست و بۆ پێیترۆ لای چەپ دەگێڕێ و وەك ئەوەی بیەوێ دڵنیابێ کە تا ئێستا لە دەوری ماون، ئەوجا وەك ئەوەی نوێژ بکا، دەستی جووتدەکاتەوەو ڕوخساری بە سوپاسگوزاریی و بەختەوەریی پرشنگدەدا. من لەقوژبنێکدا ڕاوەستاوم و سەیریاندەکەم،

هەر دەڵێی سێ جەنگاوەری پیرن کەدوای ساڵانێکی زۆر یەکتریان بینیبێتەوەو هەنووکەش سەرمایانبێ و بۆ ئەوەی گەرمیان بێتەوە ئاگریان کردبێتەوە. من گوێمڕادێراوەو بزانم چ دەڵێن، بەڵام کەسیان زار هەڵناهێننەوە، بونیادەم دەتوانێ هەست بەوە بکا کەچۆن فەزای نێوانیان دەلەرێ و چۆناوچۆنیی وشەکان بەبێئەوەی بگوترێن، لە زارێکەوە بۆ زارێکیتر دەفڕن، هەڵبەت فریشتەکانیش لەئاسماندا هەر بەو چەشنە دەئاخڤن. ئەرێ ئەوە چەندێکی خایاند؟ چەند سەعات؟ من لاموابوو زەمەن ڕاوەستاوە، چ جیاوازییەك لەنێوان سەعاتێك و ئەبەدییەتێکدا نەمابوو، هەردووکیان بەقەد یەك درێژ بوون. نەمرییش هەر ئاوهاییە، نەمرییش هەر ئاوها کپ و بێجووڵەیە.

ئاگرەکە کوژایەوە، خۆر لەئاسماندا وەدیارکەوت، برایان، بێرناردۆو پێیترۆ هەستانە سەرپێ، دانەوینەوەو ئەژنۆو دەست و شانی فرانسیسکۆسیان ماچکرد. فرانسیسکۆس دەستیکردە گریان، ئەو دوو برایەش دەستیانکردە گریان. هەرسێکیان ئامێزیانکرد بەیەکداو ماوەیەکی درێژ ئاوها

بێجووڵە مانەوە، ئەوجا بەبێ ئەوەی تاقە وشەیەك بڵێن لەیەکتر جیابوونەوە. بێرناردۆ و پیێترۆ ڕووەو دەرگاکە ڕۆیشتن و چوونە دەرەوەو لەنێو درەختەکاندا بزر بوون.

ئێمە تەنها ماینەوە، لای فرانسیسکۆسەوە دانیشتم، زوبانم دردۆنگانە دەلەرزی، دەمویست بئاخڤم.

پرسیم:" برا فرانسیسکۆس، بۆچیی هیچتان نەگوت؟ ئاخر ئێوە ماوەیەکی زۆرە یەکترتان نەبینیوە، چما چ قسەیەکتان نەبوو بە یەکدیی بڵێن؟"

فرانسیسکۆس بەسەرسوڕماویی گوتی:" چۆن برا لیۆن، ئێمە قسانمانکرد، بە درێژایی ئەو ماوەیە ئێمە هەر قسانماندەکرد، هەموو شتێکمان گوت، ئیدی چ قسەیەکمان نەما بەیەکتری بڵێین و ئەوسا لەیەکتر جیابووینەوە!"

- " بەڵام برا فرانسیسکۆس من گوێم لەهیچ نەبوو!"

فرانسیسکۆس زەردەخەنەیەکی هاتێ.

- " برا لیۆن، بونیام بەچ گوێیەك قسان دەبییەت؟ ئاخر ئیدی ئەو جووتە گوێ دونیاییە پێویست نین کە وەك هێلکەشەیتانۆکە کراون بەلای چەپ و لای ڕاستی

لاجانگەکانمانەوە. ئێمە گەرەکمان بە گوێیترە، گوێی ناوەوە، ناوەوەی خۆمان!"

پاشان دەستی کێشا بەشانداو گوتی:" ئێمە گویێ و چاوو زوبانمان لەناوەوەی خۆماندا هەیە کە لەخاکوخۆڵ نەخولقاوە، بەڵکو لە ئاگرە، برا لیۆن بونیام دەتوانیێ بەو گویێ و چاوو زوبانە بژنەفیێ و ببینیێ و بپەیڤیێ!"

ئەمڕۆ بەیانییەکی یەکشەممەیە، باوکە سیلڤێستێر بەو جبەیەوە هات کە خوشکان لەهەزار پینەی سواڵکراو لە هەژاران بۆیان دووریبوو، هەموو هەژارێك بەشی خۆیدابوو، دیاری خۆی بەخشیبوو بە بووکی هەژاریی. فرانسیسکۆس جبەکەی لەباوەشگرت، یەکە یەکە ماچی پینە پیسەکانی کردو قەدیسی هەژاریی- هاوسەرەکەی - بەرەکەتدا.

- " ئەو کەسە دەوڵەمەندە کە عەودالّی سەروەت وسامان نەبیێ، ئەو کەسە دەوڵەمەندە کە عەودالّی سەروەت و سامانیتر، عەودالّی هەژاریی بێت. سوپاس خودایە، من دەوڵەمەندترین پادشای دونیام، برا لیۆن ئەم جبەیە پۆشاکی پادشایی منە!"

گوتم:" سەرکەوتوو بیت برا فرانسیسکۆس، ئەوە دیاریی زاوایەتییە کە هەژاریی هاوسەرت بۆی ناردوویت!"

جبە نوێیەکەی پۆشیی و دڵی پێیخۆش و شانازیی پێوەدەکرد. جۆرەها پینەی ڕەنگاوڕەنگی پێوەبوو، ڕەش، شین، سەوز. کاتێك فرانسیسکۆس بەڕێگەدا دەڕۆیشت و جبەکە دەشەکایەوە، دەتگوت تەیرێکی سەیرو ڕەنگاوڕەنگە کە هەر تەیرێکی ئاسمان پەڕێکی خۆی دابێتێ.

گوتی:" برا لیۆن، من پەرۆشم برایان ببینم، حەز دەکەم برایان ببینن. ڕەنگە تا ئێستا لەنوێژ بن، دەی کەواتە با ئێمەیش بچین بۆ ئەوێ، دەی بابڕۆین."

ئەو ڕۆژانە چاوانی باشتر ببوون، ئەژنۆکانی هەندێك گوڕیان تێهاتبۆوە، لەپێشەوە دەڕۆیشت و پەلکی درەختەکانی لادەداو منیش خەنی و خۆشحاڵ دوای کەوتبووم. پێموابوو فرانسیسکۆس وەك منداڵێك وایە، لەبەر ئەوە خۆشمدەویست چونکە وەك منداڵێك وابوو، وا ئێستایش دەچوو بۆ لای برایان تا جبە نوێکەی خۆی پیشانیان بدا!

ئاسمان رەنگ خۆڵەمێشییی، تنۆکە ئاوێکی سازگار کەوتە سەر لێوم، فرانسیسکۆس سەری هەڵبڕی، لە ئاسمانی ڕووانی و دەستی هەڵبڕی، دەتگوت سواڵی تنۆکە ئاوێك دەکا. لای بۆ کردمەوەو گوتی:" برا لیۆن، هەست بە چ خۆشییەك دەکەم؟ وەك ئەوەی هەموو هەژاریی دونیام پۆشیبێ، وەك ئەوەی هەموو هەژاریی دونیا بەسەر شانمەوە بێ و بڕۆم. چما بۆ کوێ بڕۆم؟ خودا بیدا، بۆ ئاسمان! لە ڕاستیدا، برا لیۆن لە ڕاستیدا هەژارییم لێدێ و پڕ بە بەرمە، هەر دەڵێی قردێلەیەکی سوورە بە قژی کیژێکەوە!"

لەنێو درەختەکاندا گرمەی دەنگی ئێلیاس دەهاتە گوێ، ڕاگەیاندنێکی بۆ برایان نوتقدەکرد. فرانسیسکۆس ڕاوەستاو دوو دڵییەك گرتی، وەك ئەوەی بیەوێ بگەڕێتەوە.

بە ئەسپایی گوتی:" برا ئێلیاس نوتقدەدا، نوێژەکە تەواو بووە، ڕەنگبێ ئینجیلیان بۆ ڕاڤەکا!"

شەڕانگێزانە وەڵامیدایەوە: " هەڵبەت بەو جۆرەی خۆی دەیەوێ پەیڤی مەسیحیان بۆ ڕاڤە دەکا، من ناتوانم ئەو

برایەم خۆشبویّ، خودایە تۆبە، لەناوەوەمڕا ئەو بە ئێلیاس بانگ ناکەم، بەڵکو بە یەهوزا بانگیدەکەم!"

فرانسیسکۆس لای بۆ کردمەوەو بەحیرسەوە سەیریکردم.

گوتی:" برا لیۆن، عەرد حەوت چینە، ئاسمانیش حەوت چینەو کەچی هیچیان جێگەی خودا نین و دڵی ئینسان بۆتە جێگەی وی، کەواتە بیرکەوە برا لیۆن، وریابە دڵی ئینسان بریندار مەکە، چونکە ڕەنگە ئەوکات خودا بریندار بێت!"

وایگوت و بەسەرێکی نەوییەوە، کەوتەوە هەنگاونان.

*

پورتیۆنکولا پڕ بوو لە برایان و وەك پورەی مێشهەنگ ویزەی دەهات. ئێلیاس لەناوەڕاستا لەسەر کورسییەك ڕاوەستابوو، گۆچانە درێژەکەی گرتبوو بەدەستییەوەو قسانی بۆ ئەوانیتر دەکرد. من هەرگیز لەژیانمدا جگە لەجەنابی بێرناردۆنێی بابی فرانسیسکۆس، کەسێکیترم نەبینیوە هێندەی ئەو ئێلیاسە خاوەن ئیرادەو تەماحکارو هێزو گوڕ لەتەواوی جەستەیەوە پرشنگبدا.

فرانسیسکۆس چووه ژوورەوه، هەندێك ئاوڕیان بۆ دایەوه، بەڵام جووڵەیان نەکرد، هەندێکیتریان سەیری جبەکەیان کردو پێکەنین. گەرچی ئێلیاس ئەوی بینی، بەڵام لەسەر کورسییەکە نەهاتەخوارەوه بەخێرهاتنی بکا. فرانسیسکۆس بۆ لای ئەوسەری دیوارەکە چوو، لەقوژبنێکدا هەڵتروشکا، سەری نەویکردو گوێی ڕادێرا. ئێلیاس لەبارەی ئەو یاسا نوێیەوه دەدوا کە دەبوو برایان پەیڕەویکەن. لە باوکە سیلڤێستەرم بیست، کە ئێلیاس بەدرێژایی ئەو ماوەیە شەوو ڕۆژ کار بۆ چەسپاندنی یاسا نوێیەکە دەکا، گوایە یاسا کۆنەکەی بەدڵ نییەو پێی ساکارو تەنگەو چ جێگەی ئیجتیهادەکانی ئەوی تێدا نابێتەوه.

گوتی:" زەمەنەکان گۆڕاون، دونیا گۆڕاوەو لەگەڵیشیاندا ڕوانین بۆ ئاسمان و عەرد گۆڕاوه. ڕاستییە کۆنەکان درۆزنانە خۆدەنوێنن، چاکەخوازییە کۆنەکان گروپەکەمانیان وەك منالێکی ساوا قوماتە کردووه، بەڵام هەنووکە ئەو منالە گەورە بووەو دەبێ ئەو قوماتەی لێبکرێتەوەو ڕێگەبدرێ

ئازادانە هەوا هەڵمژێ. براکانم، یاسا نوێیەکە ڕاستیی نوێ و چاکەخوازیی نوێی پێیە!"

ئێلیاس گۆچانەکەی بەرزکردەوەو نیگایەکی تیژی گرتە فرانسیسکۆس.

گوتی:" ئەوەی لەگەڵمدا نییە، ئیدی بارێگەی خۆی بگرێتەبەر، گوێڕایەڵیی توندوتیژترین تەقوای نوێمانە، دوو مانایی لەگروپەکەماندا جێگەی نابێتەوە، ئێمە سوپایەکی بە پرانسیپین و بەرەو جەنگ دەکەوینە ڕێ، ئێمە خەڵکانی یاخیی نین و ئەو یاسا نوێیەش ژەنەراڵی ئێمەیە!"

ئەوجا قاقزێکی گەورەی کردەوە، قاقزێکی پڕ لە پیتی ڕەش و سوور.

- " من هەموو بنەمایەکی ئەم پەیامەم بۆ ڕاڤە کردوون، بۆم ڕاڤە کردوون کە هەژاریی، ئەڤین، تەهارەت و گوێڕایەڵیی بۆ ئێمە چ دەگەیەنێ. دەی ئێوەیش دەستتان هەڵبڕن و بڵێن: بە نرخە! بە نرخە!"

هەمووان دەستیان هەڵبڕیی و گوتیان:" بە نرخە! بە نرخە!"

تەنێ من و فرانسیسکۆس دەستمان لەسەر سینگ داناوو هەڵنەساینە سەرپێ. هەمدیس گرمەی دەنگی ئێلیاس هاتەوە گوێ.

- " سەرکەوتن و سەرفرازیی بۆ ئەو براو برایەتییەی کە بە دوای ڕیتمی دونیاوە ڕێدەکا، نەفرەتیش ...- کە ئەم قسەیەی دوایی کرد، نیگایەکی بروسکەئاسای بڕییە فرانسیسکۆس- نەفرەتیش لەو کەسەی جێدەمێنێ!"

ئەوجا سەرکەوتووانە لای بۆ ئەو برا خۆنەویستە کردەوە، کە لە قوژبنێکدا هەڵتروشکاوو گوێیڕادێراوو هیچی نەدەگوت.

گوتی:" برا فرانسیسکۆس بەخێر بێیت، ئەرێ بۆچیی سەر بادەدەیت؟ چما لەگەڵمدا کۆك نیت؟ چ نارەزایەتییەکت هەیە؟"

فرانسیسکۆس دەستی ڕایەڵکردو گوتی:" براکانم، منالەکانم، برا ئێلیاس، بمبوورن تەنێ دەخوازم ئەوە بڵێم کە خەڵکانێکی زۆر لەم زەمەنەی ئێمەدا هەن بە دوای سەروەت

و سامان و دەسەڵات و ماریفەدا ڕادەکەن. من دەڵێم سەرکەوتوو ئینسانی هەژارو خۆنەویست و نەخوێنەوارە!"

ئێلیاس بەگاڵتەپێکردنەوە پێکەنی.

گوتی:" برا فرانسیسکۆس، ببوورە منیش ئەم ڕستەیەی خۆم دەڵێم: ئەرکی ئینسانی زیندوو ئەوەیە هاوبڕوا بێ لەگەڵ ئەو زەمەنەدا کە تیایدا دەژی!"

فرانسیکۆس ڕەتیدایەوە:" ئەرکی ئینسانی زیندوو ئەوەیە بەرهەڵستیی ئەو زەمەنە بکا کە تیایدا دەژی! خودا دەستی منی گرت و پێیگوتم:(فرانسیکۆس، تۆ فرانسیسکۆسی نەخوێنەوارو سافیلکەو پێپەتیت، بڕۆو پێش ئەو ڕەوە بکەوە کە پێمسپاردوویت، ئەم تاقە ڕێگەیە بگرەو دەمدۆزییەوە!) برا ئێلیاس، ئەو ڕێگەیە ناوی خۆنەویستییە!"

- " برا فرانسیسکۆس، مادامەکی بە وێنە دەدوێیت، ئەوا منیش پێتدەڵێم کە خودا دەستی منیشی گرت و ڕێگەیەکی پان و پۆڕی پیشاندام و گوتی:(ئەم ڕێگەیە بگرەو ئیدی دەمدۆزییەوە!) برا فرانسیسکۆس ئەو ڕێگەیە ناوی بەرخۆدانە!"

بەڵام فرانسیسکۆس سەری بادا.

بەنەغمەیەکی بەرزو نائومێدانە گوتی:" برا ئێلیاس دەترسم پەزەکانی مەسیح گورگانخواردوو بکەیت. ئەو ڕێگەیەی تۆ باسی دەکەیت ناوی بەرخۆدان نییە، بەڵکو ناوی خۆشگوزەرانییە. برا ئێلیاس چ ڕێگەیەکی پان و پۆڕ نییە ئینسان بگەیەنێتە لای خودا، بەڵکو تەنها ڕێگە باریکەکان دەچنەوە لای وی، دەچنەوە سەر بەهەشت، ڕێگە پان و پۆڕەکان ڕێگەی شەیتانن. دەبینم ئەمڕۆ بەیانیی، خودا منی بۆ ئەم کۆبوونەوەیەی ئێوە ناردووە تا پێتانبڵێم: ڕاوەستن، لەوە زیاتر مەچنە پێشێ، براکانم بگەڕێنەوە بۆ ڕێگە کۆنەکە، بۆ ڕێگە باریکەکە!"

- " برا فرانسیسکۆس، خۆر بۆ دوواوە ناگەڕێتەوە، ڕووبار بۆ دوواوە ناگەڕێتەوە، ڕۆحی ئینسان بۆ دوواوە ناگەڕێتەوە، بەڵکو دووی هێزی کاریگەری خودا دەکەوێ. براکانم گوێی لێمەگرن، برا فرانسیسکۆس ئێمە دادێینەوەو دەستەکانت ماچدەکەین و ئیدی درێژە بەڕێگەی خۆمان دەدەین، خوداحافیز!"

له هەموو لایەکەوە گوتیان:" خوداحافیز، برا فرانسیسکۆس خودا حافییز!"

فرانسیسکۆس داوێنی جبەکەی بەرزکردەوە تا فرمێسکەکانی وشککاتەوە.

ئێلیاس گوتی:" برا فرانسیسکۆس، چ شتێکیترت نییە بیڵێی؟"

فرانسیسکۆس دایە خوڕەی گریان و گوتی:" هیچم نییە، هیچ ...."

وایگوت و بە ئەسپایی و بێدەنگ کەوت بەسەر عەردەکەدا. من دانەویمەوە تا هەڵیسێنمەوە.

بەگریانەوە گوتی:" برا لیۆن لێمگەڕێ، چما نابینیت؟ ئیدی تەواو!"

هەندێك لە برایان، ساباتینۆ، کێدرۆ، ئێرنۆ و ڕوفینۆ بە هاوسۆزییەوە دەوریانداو هاوڕێ دێرینەکانی تریشمان لەگەڵ باوکە سیلڤێستێردا ڕۆیشتن تا چیدی گوێیان لە ئێلیاس نەبێت، هەموو ئەوانە یاخیی ببوون کە بڕوایان بەیاسا کافرانەکە نەبوو.

ئێلیاس لەفرانسیسکۆس نزیکبۆوەو قاقزەکەی لەبەر چاویدا کردەوە، ئانتۆنیۆی قوتابی جحێڵ لەدووایەوە بە مەرەکەب و قەڵەمەوە ڕاوەستابوو. ئێلیاس دانەوێوە.

گوتی:" برا فرانسیسکۆس، ئەمە یاسا نوێیەکەمانە، لێرە لەخوارەوە مۆری خۆتی لێبدەو بەرهەڵستیی مەنوێنە. چەند برایەك یاخیی بوون و جیابوونەتەوە، لێکترازان کەوتۆتە گروپەکەمانەوە، مۆری خۆتی لەسەر دانێ تا هەمووەمان ببینەوە یەك!"

فرانسیسکۆس بە دەنگێکی نائومێدانەوە گوتی: " برا ئێلیاس، مردووان مۆریان نییە، خودا حافییز!"

وایگوت و قاقزەکەی فڕێدا کە ئێلیاس بۆی ڕاگرتبوو.

من لەسەر عەردەکە هەڵمساندەوە، چوومە ژێر باڵی و ڕێگەی خۆمان گرتەبەر. ئیتر فرانسیسکۆس هێزی ئەوەی تێدا نەبوو ڕێبکا، گرتبووم تا نەکەوێ، هەڵدەنوتاو دەکەوت. بەرزمدەکردەوەو هەڵمدەگرت، سووکەڵە بوو وەك بوخچەیەك جلکی شڕ، ئیدی گەیشتینە کوختەکە. لەسەر حەسیرەکە دامناو ئاوم پێداپرژاند، دوای قەدەرێك هۆشی هاتەوەبەر. بە

خەمێکەوە کە لەدەربڕین نایەت سەیرێکی کردم و چاوانی لێکنا، پێموابوو هەمدیس بووراوەتەوە.

*

ماوەی چوار ڕۆژ نە بۆ قسەکردن و نە بۆ نانخواردن زاری هەڵنەهێنایەوە، وەك مۆمێك کوژابۆوەو تووابۆوە. بەیانیی پێنجەمین ڕۆژ کە خەبەرمبۆوەو سەیریمکرد، ترس دایگرتم، سەری دەتگوت ئێسکی کەللەسەرە، گۆناو لێوو لاجانگەکانی بە قولاچووبوون و لەپەنجەکانی هەر دەستێکی پێنج پارچە ئێسك مابوونەوە.

دەمم بردە لای گوێچکەیەوەو هاوارمکرد:" برا فرانسیسکۆس!" بەلام ئەو گوێی لێمنەبوو. هەمدیس هاوارمکردەوە: " فرانسیسکۆسی ئازیز، باوکە!" بەلام ئەو هیچ نەجوولا. ئەوسا لەباوەشم گرت، جبەکەی دەتگوت تورەکەیەکی بەتاڵەو قاچیشی وەکو دوو تیرەدار لێوەی هاتبووە دەرەوە.

بەجێمهێشت و بە هەڵەداوان خۆم گەیاندە پۆرتیۆنکولا.

گوتم:" ئەی ئەوانەی بڕواتان بە خودا هەیە، یارمەتیی، برا فرانسیکۆس دەمرێ!"

ئێلیاس سەری لەسەر ئەو دەسنووسە بەرز کردەوە کە تیایدا دەینووسی.

پرسی: " دەمرێ؟"

- " چوار شەوو چوار ڕۆژە ئەوەی پێی بگوترێ زاد نەچووە بە گەروویدا، نە نان و نە ئاو، ئیدی ئەمڕۆ گوڕی هەناسەدانیشی لە دەسداوە، وەرن و ڕزگاریکەن!"

ئێلیاس قەڵەمەکەی داناو گوتی:" ئێمە چۆن بتوانین ڕزگاریکەین؟ گەر خودا بڕیاریدابێ بیمرێنێ، ئەوا ئێمە دەبێ چ بەرهەڵستییەك نەکەین و ناتوانین هیچی بۆ بکەین!"

بە نائومێدییەوە هاوارمکرد:" ئێوە دەتوانن! ئاخر ئەو خۆی بەرەو مردن دەچێ، ئەو خۆی دەیەوێ بمرێ، لەبەر ئەوەی ئێلیاس تۆ قانوونامەیەکی نوێت نووسیی و ئەو ڕێگەیەت گۆڕی کە وی ڕابەرایەتیی دەکرد. ئەوە وەك ڕۆبردنی نەشتەرێك وابوو بە دڵیدا، ئیدی ئەو دەخوازێ بمرێ،

برا ئێلیاس، ئەوەش گوناهی تۆیە، لەبەردەمی هەموو برایاندا دەڵێم خەتای تۆیە!"

ئێلیاس هەستایە سەر پێ و گوتی : " دەتەوێ من چ بکەم؟ بڵێ!"

- " ئەو قاقزەی کە نووسیوتە، بڕۆ لەبەر چاوی فرانسیسکۆسدا بیدڕێنە. ئەو ئەمەی دەوێ، ئەو چاوەڕێی ئەوە دەکا تا بۆ ژیان بگەڕێتەوە. لەبەردەمی هەموو برایاندا دەڵێم: گەر تۆ ئەوە نەکەیت، ئەوا باوکە فرانسیسکۆس دەمرێ و تۆیش بکوژەکەیت!"

پێنج شەش برایەك لەدەورم کۆبوونەوە، چاومان بڕیبووە ئێلیاس و چاوەڕێ بووین، هەستمدەکرد هەموو ئەو برایانە لەگەڵ مندان و ئیدی منیش زیاتر دەنگم لێبەرز کردەوە.

ئێلیاس قاقزەکەی هەڵگرت و گوتی: " باشە، مەقیژێنە!"

وایگوت و پێڵاوەکانی لە پا کردو گۆچانەکەی بەدەستەوە گرت.

به بێزارییەکەوە گوتی:" دەی بابڕۆین!" ئەوجا لای بۆ برایان کردەوەو گوتی : "برایان کەس لەو مێزە نزیك نەبێتەوە کە لەسەری دەنووسم. ئانتۆنیۆ، وریا بە!"

ئەو قوتابییە جحێڵە نزیکبۆوە.

بۆ ئەوەی کەس گوێی لێنەبێ بە ئەسپایی - بەڵام من گوێم لێی بوو - گوتیی:" برا ئێلیاس، بەتەمایت چ بکەیت؟ دەتەوێ قانوونامەکە بدڕێنیت؟"

ئێلیاس هاوڕێیانە لێی ڕووانی و زەردەخەنەیەکی هاتێ.

گوتی:" ئارامبە کوڕەکەم، خۆم دەزانم چ دەکەم!"

کاتێ گەیشتیینە کوختەکەو بەسەر ئەو حەسیرەدا دانەوینەوە کە فرانسیسکۆسی لەسەر ڕاکشاوو کاتێ جبەکەیمان بەرزکردەوە، خودایە چیمان بینی، هەردووکمان لە ترسا ڕاچڵەکین، ئەوەی بینیمان جەستەی بونیام نەبوو، بەڵکو چنگێك ئێسك و کەللەسەرێکیش لەسەرەوەی. چاوانی ڕۆچووبوونە گلێنەکانیانەوە، جگە لە سمێڵ و ڕیش و برۆیەکی شەلاڵ بە خوێن، چ شتێکیتر بە ڕوخسارییەوە نەمابوو.

ئازایەتیمدایە بەرخۆم و دەمم بردە لای گوێیەوەو گوتم:" برا فرانسیسکۆس، برا ئێلیاس هاتووە. گوێت لێیە؟ هاتووە تا قاقزەکە، قانوننامە نوێیەکە بدڕێنێ. چاوانت بکەوە، برا فرانسیسکۆس چاوانت بکەوەو بنۆڕە!"

تۆزقاڵێك جووڵا، بە ئاستەم دەنگێکی لێوە بیسترا، بەڵام پێڵووەکانی هەر داخرابوون. ئەوسا ئێلیاس دانەوێوە.

- " برا فرانسیسکۆس، ئەوە منم، ئێلیاسم، چاوانت بکەوە، بنۆڕە، گوێت لێیە؟ هاتووم بۆ ئەوەی دڵت بحەوێتەوە، قانوونامەکە دەدڕێنم!"

بە ئەسپایی و بەهەوڵێکی زۆر فرانسیسکۆس چاوانی کردنەوە، دەتگوت پێڵووەکانی لەسەر یەك دووراون و نەدەکرانەوە. سەیرێکی ئێلیاسی کرد، هیچی نەگوت و چاوەڕێ بوو.

ئێلیاس قانوننامەکەی لەبەر کۆشی دەرهێنا، کردییەوەو لەسەر خۆ ورد وردی کرد. لێوو گۆنای فرانسیسکۆس خوێنیان تێزایەوە.

گوتی : " برا لیۆن، وردە قاقزەکان بخەرە ئاگرەکەوە!"

ئەوسا ڕوویکردە ئێلیاس.

- " ئێلیاس دەستتم بدەرێ."

ئێلیاس دەستی گرت، فرانسیسگۆس قەدەرێك لەنێو دەستیا هێشتیەوەو فرمێسك زایە چاوانی.

- " برا لیۆن، شتێکم بدەرێ بیخۆمەوە، گەر هەیە تۆزێك شیر."

*

هێور هێورو بە زەحمەت فرانسیسکۆس ژیانی تێهاتەوە، هەمدیس ژیانی دەسپێکردەوە. هەنووکە دەمی دەکردەوەو نانی دەخوارد، لێوی دەجولاندو قسانی دەکرد، دەیتوانی بە گاگۆلکێ بچێ بۆ بەردەرکی کوختەکەو لەوێ دانیشێ و خۆی بە هەتاو بدا. کە بارانیش دەباری، لەبەر ئاگرەکەدا هەڵدەتروشکاو بەخۆشحاڵییەوە گوێی بۆ باران ڕادەدێرا. دەتگوت یەکەمجارە گوێی لەدەنگی باران دەبێ، دەتگوت هەموو دڵۆپە ئاوەکانی جەستەی ڕژاون و جەستەی وشکهەڵگەڕاوەو هەنوکەش دڵۆپە بارانەکان دەڕژێنە جەستەی

و ئاوی دەدەن، نەك هەر بەتەنێ دەڕژێنە جەستەیەوە، بەڵكو دەشڕژێنە ڕۆحییەوە.

ڕۆژێكیان گوتی:" وەك یەك وەهان، برا لیۆن عەردو ڕۆحی بونیام وەكو یەك وان، هەردووكیان تینوویان دەبێ و ئیدی چاوەڕێی ئاسمان دەكەن تا خۆی بكاتەوەو تینوێتییان بشكێنێ!"

ڕۆژێكیان ئیگیدیۆ لەسەفەرێكی درێژ هاتەوە، وی یەكێك بوو لەو برایانەی كە فرانسیسكۆس زۆری خۆشدەویست. فرانسیسكۆس باوەشی پێداكردو ماچیكرد، فرانسیسكۆس دەیگوت بۆیە خۆشمدەوێ چونكە بە حیرسەوە چاوانی لەئاسمان بڕیوە. ئێگیدیۆ لەسەر عەردەكە دانیشت و بە پێكەنینەوە كەوتە گێڕانەوەی هەموو ئەو شتانەی كە لەگوندەكان بینیبووی و ئەزموونی كردبوون، هەندێك لە گوندنشینەكان بە شێتیان زانیوەو هوهایان لێكێشاوە، هەندێكیتریش بە پیاوێكی قەدیسیان زانیوەو سوژدەیان بۆ بردووە. بەڵام ئەم هاواریكردووە:(من نە پیاوێكی قەدیسم و نە شێت، بەڵكە گوناهبارێكم كە باوكە فرانسیسكۆس ڕێگەی ڕزگاربوونی

پیشانداوم و ئیدی منیش پێڵاوەکانم داکەندووەو بەپای پەتیی ڕێگەکەیم گرتۆتەبەر.)

زەمیلەیەکم دەگرت بەدەستەوە کە هەنجیر یان فستق یاخود گەر ئەوانەم دەسنەکەوتبان، گوڵە کێویلەم تێدەکردو خۆمدەکرد بەگوندەکانداو هاوارمدەکرد: (ئەوەی زللییەکم لێبدا هەنجیرێکی دەدەمێ، ئەوەی دوو زللەم لێبدا، دوو هەنجیری دەدەمێ.) ئیدی هەمووان بە ڕاکردن دەهاتنە پێشێ و لێیاندەدام و زەمیلەکە بەتاڵدەبوو، منیش خۆشحاڵ و بە شوکرانەبژێرییەوە دەڕۆیشتم تا زەمیلەکە پڕ کەمەوەو ڕوو بکەمە گوندێکیتر."

فرانسیسکۆس گوتی:" بەرەکەتی منت لێبێ برا ئیگیدیۆ، من خۆشمدەوێی!"

- " برا فرانسیسکۆس هەروەها قەدیس (بۆناڤێنتورا)* شم بینی، وی ڕێگەیەکیتری گرتۆتەبەر، ئەو پێیوایە مەعریفەت یارمەتی ئینسان دەدا بۆ ڕزگاربوون. چووم بۆ لای و لێمپرسی:(باوکە دەتوانرێ هەردوولامان ڕزگار بکرێین، خوێنەوارو نەخوێنەوار؟) وەڵامیدامەوە:(براکەم بە دڵنیاییەوە دەتوانین.) لێمپرسیی: (چما ئایا گوناهبارێك دەتوانێ بە هەمان شێوەی خوێنەوارێك خودای خۆش بوێ؟) باوکە دەزانیت چیی وەڵامدامەوە؟ کاتێ وەڵامەکەی دەبیەیت، دڵت دەبێتە باخچە. گوتی:(پیرێژنێکی نەخوێنەوار دەتوانێ زۆر باشتر لە زانایەکی ئایینیی خودای خۆش بوێ!) برا فرانسیسکۆس کە ئەوەم بیست، ڕامکردە دەرەوەو ڕێگەکانم تەیکردو وەك جارچییەك هاوارمدەکرد:(منداڵەکانم گوێڕادێرن بزانن بۆناڤێتورا ی زانا چ دەڵێ: ئەو دەڵێ پیرێژنێکی نەخوێنەوار دەتوانێ زۆر باشتر لە بوناڤێنتورای زانا خودای خۆش بوێ!)"

---

* یەکێك لە پێشەوا تیۆلۆگەکانی سەدەکانی ناوەڕاست، وەك فەیلەسوف و سۆفییەك ناسراوە، دواتر ڕابەرایەتی فیرقەی فرانسیسکۆسییەتی کرد. بە" دکتۆر سێراپهیۆس" یش ناسراوە.(وەرگێڕی سوێدیی)

فرانسیسکۆس زەردەخەنەی هاتێ و هەمدیس گوتی: " بەرەکەتی منت لێبێ برا ئێگیدۆ، گەر یەکێك دڵت بکاتەوە، ئەوا دەبینێ کە قانوننامە ڕاستەقینەکە بە پیتی سوور لەوێدا نووسراوە!"

ئیتر ئاوها ناو بەناو هاوڕێ دێرینەکان دەهاتن بۆ لای و دڵیان دەدایەوە. زیاتر لە نان و شیر، هێزی خۆی لە ئەڤینی ئەوانەوە هەڵدەمژت.

ڕۆژێکیتر برا ماسیۆ هات، چەپکێك گوڵەگەنمی گەییوی پێبوو، هێنابووی تا گەنمەکانی لەسەر ئاگر ببرژێنێ و بیداتە فرانسیسکۆس بیخوا.

فرانسیسکۆس بە نیگەرانییەوە لێیپرسی: " ئەم گوڵەگەنمانەت لەکوێ هێناوە؟ من دەزانم تۆ لەبری کاری باش، کارێکی خەراپت کردووە. ڕەنگبێ بازتدابێتە کێڵگەی نەناسیاوێکەوەو ئەم گوڵەگەنمانەت لەوێ هەڵپچوڕقاندبێ!"

ماسیۆ پێکەنی.

- " برا فرانسیسکۆس، ئاوها گومانم لێمەکە، نا نەمدزیوە. بەڵکو لە ڕێگە، ژنێکی کورتە باڵاٚم بینی گورزێك گوڵەگەنمی پێبوو. لێیپرسیم: (قەشە، ئەوە دەچیت بۆ کوێ؟ تۆیش سەر بەوانیت؟) گوتم:
(سەر بەکێ؟) گوتی:(سەر بە برایانی ئەو فرانسیسکۆسە داماوە؟) گوتم :(باش بۆی چوویت، باشە چۆنت زانی؟) گوتی: (ئاخر لەبەرئەوەی جبەکەت هەزار کونی تێبووەو بە پێی پەتیی ڕێدەکەیت و پێدەکەنیت وەك ئەوەی یەکێك ختوکەت بدا!) وەڵاٚمیمدایەوە:(ئاخر ئەوە خودایە ختوکەم دەدا، بۆیە پێدەکەنم. گەر تۆیش لەخودا نزیکبیتەوە، ئەوا تۆیش پێکەنین دەتگرێ!) ژنەکە گوتی: (ئاخر من کاتی ئەوەم نییە، من مێردم هەیەو منالّم هەیەو ناتوانم بە پای پەتیی بەسەر بەرددا بڕۆم، دەی کەواتە لێمگەڕێ. بەڵاٚم تەنها دەمەوێ داوایەکت لێبکەم!) ئەوسا گورزە گوڵەگەنمەکەی لە کۆڵی داگرت، چەپکێکی لێدەرهێناو بۆی ڕاگرتم.
گوتی: (دەزانم ئێستا ئەو برسێتی، من هەژارم، ئەم گوڵەگەنمانەی بدەرێ و سڵاٚوی ئەم ژنە هەژارەی پێبگەیەنە!)

فرانسیسکۆس گوڵەگەنمەکانی لەباوەشگرت.

- " ئەمە نانی فریشتانە برا ماسیۆ، نانی سواڵە. خودا ئەو ژنە چکۆڵەیەش بە تاجێکی گوڵەگەنم لەسەر سەر بخاتە بەهەشتەوە!"

ماسیۆ نزیکی ئاگرەکە بۆوەو کەوتە پرواندنی گوڵەگەنمەکان تا گەنمەکەی ناویان دەربێنێ و پاشان بیبرژێنێ.

گوتی:" برا فرانسیسکۆس، هەروەها شتێکیتریش هەبوو حەزمکرد پێتبڵێم، بەڵام دڵگران مەبە، دەتوانم پێتبڵێم؟"

- " بڵێ برا ماسیۆ، ئازاد بە!"

- " بەڵام ئاخر پێموایە ئەوەی کردوومە شتێکی شێتانەیەو تووڕەت دەکا!"

- " برا ماسیۆ، شێتێتیی ئەو خوێیەیە کە ناهێڵێت ئەقڵ بۆگەنکا. چما بیرت نایە من چۆن ڕێگەکانم لەپێوەدەداو هاوارمدەکرد: گوێ بۆ ئەم شێتێتییە نوێیە ڕادێرن؟ دەی کەواتە بدوێ!"

- " برا فرانسیسکۆس بۆ هەر شوێنێك دەچم، ناوی تۆ بەسەر هەموو زارانەوەیە، هەمووان دەیانەوێ ڕێگە لە پاوە

بدەن و بێن دەستت ماچکەن، ڕۆژێکیان کۆنتێکی لەخۆبایی لێیپرسیم:(ئەرێ مەسەلە چییە؟ من جارێك ئەو فرانسیسکۆسە بەناوبانگەم بینیوە، وی نە کەسێکی خوێنەوارە، نە شمشێری پێیە، نە خانەدانزادەیە، جگە لەوانەش، ئەو کەسێکی چرچنی دەموچاو ناشیرین و توکنە. باشە بۆچیی هەموو خەڵکیی دەخوازن بیبینن؟ من لەو نهێنییە تێناگەم!"

فرانسیسکۆس بە پێکەنینەوە گوتی:" ئەی تۆ چیت وەڵامدایەوە؟"

- " ئاخر برا فرانسیسکۆس شێتێتییەکەی من ئا لێرەوە دەسپێدەکا. پێمگوت : (بۆچی هەموو خەڵکیی دەخوازن بیبینن؟ ئا، لەبەر ئەوەی بۆنێکی لێدێ کوتومت وەك بۆنی ئاژەڵی دڕندەی دارستان، بۆنێکی سەیر، ئەوەی ئەو بۆنەی بچێ بەسەردا گێژو کاس دەبێ!)

کۆنتەکە گوتیی:(ئەوە چ بۆنێکە؟) وەڵامیمدایەوە: (بۆنی تەقوای قەدیس، بۆنی قەداسەت!)

ئەدی برا فرانسیسکۆس، ڕاستم وەڵامداوەتەوە؟"

فرانسیسکۆس گوتی:" نا، نا، برا ماسیۆ، جارێکیتر شتی وەها مەڵێرەوە، چییە دەتەوێ پاڵم پێوە بنێیتە دۆزەخەوە؟"

- " ئەی چۆن وەڵام بدەمەوە؟ هەموو خەڵکیی پرسیارم لێدەکەن؟"

- " بلێ: دەزانن بۆچیی هەمووان دەخوازن ڕاکەن بەدوایدا؟ لەبەرئەوەی لەهەموو دونیادا ناشیرینێکی تر، گوناهبارێکی تر، ناچیزەیەکی تر لە وێنەی ئەو نییە. ڕێك هەر لەبەر ئەوەشە کە خودا ئەوی هەڵبژاردووە تا جوانیی و دانایی و ترادیشۆنەکانی پێ شەرمەزارکا! برا ماسیۆ، دەبێ ئەمجارە وا بڵێیت، دۆعای خێری منت لەگەڵ بێت!"

ماسیۆ سەری خوراند، دزە نیگایەیەکی بۆ کردم، وەك ئەوەی پرسیارم لێبکا قسەیەك هەیە، بیکا یان نا.

گوتم: " برا ماسیۆ چیی لەسەر زارتە بیلێ و ئیدی ئەوەندە سەرت مەخورێنە!"

- " ئا، برا فرانسیسکۆس، تەنێ شتێکیتر ماوە، پێتدەڵێم و ئیدی دەڕۆم، ڕاستییەکەی هەست بەو بۆنە دەکەم کە لە تۆوە دێ، بۆنی میسك و گوڵەباخ، نازانم بۆنی کامیانە. لە دووری

میلێکەوە، بە بۆنەکەتا دەزانم لە کوێیت، ئەلعان هەر بەو بۆنەشدا تۆم دۆزییەوەو بەرەو ئەم کوختە هاتم."

*

خۆمان ئامادە کرد تا لە پۆرتیۆنکولا بڕۆین. ئیدی فرانسیسکۆس پەرۆشی ئەوە بوو خۆی تەواوێك گۆشەگیرکاو خۆی لە ئەشکەوتی چیایەکدا وەشارێت و هاواری خودا بکا. ئاخر ئەو لە جەنگین لەگەڵ خەڵکدا شەکەت ببوو.

گوتی:" من بۆ ئەوە خولڨاوم تا وەك کەسێکی گۆشەگیر، وەك ئاژەڵێکی کێویی بژیم، ڕێك هەر لەبەر ئەمەش بوو کە خودا ئەمری پێکردم تا بچمە دەرێ و پەیڤەکانی وی بەخەڵکیی ڕاگەیەنم. ئاخر خودایە چییان پێبڵێم؟ تۆ دەزانیت من نازانم بدوێم، من بۆ ئەوە لەدایکبووم تا هەر گۆرانیی بچڕم و بگریم!"

چەند ڕۆژێك بەرلەوەی بکەوینەڕێ، باوکە سیلڤێستێر لەگەڵ پێنج کەس لەهاوڕێ دێرینە ئیماندارەکانماندا هات بۆ کوختەکە، ئەوانیش بێرناردۆ، پێیترۆ، ساباتینۆ، ڕوفینۆ و

ئێرێنۆ بوون. فرانسیسکۆس بۆڵە ترێیەکی بەدەستەوەو بەسەرسامییەوە سەیریدەکرد، پیرەمێردێك ئەو بۆڵە ترێیەی لە بەرچنەترێی بارکردووی سەر گوێدرێژەکەی دابووپێی، لەوێوە تێپەڕی و دەچوو بۆ ئاسیزیی تا لەوێ ترێکەی بفرۆشێ. وا ئەلعانیش فرانسیسکۆس بۆڵە ترێکەی گرتبوو بەدەستەوەو بە سەرسوڕماویی سەیریدەکرد.

گوتی:" برا لیۆن، ئەمە چ موجیزەیەکە؟ بونیام چەند هەست سزو کوێرە کە ناتوانێ ئەم موجیزانە ببینێ کە بەردەوام و هەموو ڕۆژێك ڕوودەدەن! خودایە بۆڵە ترێیەك چ نهێنییەکی گەورەی لەخۆدا حەشارداوە! بونیام دەیخواو دەبوژێتەوە، بەڵام کە دەیگوشێ و دەیکاتە شەراب و دەیخواتەوە، ئەقڵی دەکەوێتە هەڵنوتان، هەندێجار بونیام پڕدەکا لە ڕۆحی ئاشتییخوازانەی خودا، ئامێزی دەکاتەوەو هەموو دونیا لەباوەشدەگرێ، هەندێ جاریتریش بونیام شێتگیردەکاو چەقۆی پێدەردەکێشێ و قەتڵی پێدەکا!"

هەر ڕێك لەو کاتەدا باوکە سیلڤێستێرو برایان گەیشتن. هەمووان کڕنۆشیان بردو دەستی فرانسیسکۆسیان ماچکرد.

باوکە سیلڤێستێر گوتی:" برا فرانسیسکۆس، هاتووین تا بەرەکەتماندەیت، ئێمە دەمانەوێ بچینە دەرێ و ئەو پەیڤانەی خودا بە خەڵکیی ڕاگەیەنین کەتۆ بە ئێمەت ڕاگەیاندووە."

- " برایینە، بۆ کوێ دەچن؟"

- " بۆ هەر جێگەیەك خودا ڕێنوێنیمانکا برا فرانسیسکۆس. ئەی چما هەموو عەرد کێڵگەی مەسیح نییە؟ ئێمە دەڕۆین و تۆو دەکەین!"

فرانسیسکۆس دەستی نایە سەر سەری برایان.

- " برایینە بڕۆن بەرەکەتی منتان لەگەڵبێ، گەر دەتوانن بە وشە پەیڤی خودا بەخەڵکیی ڕابگەیەنن، بەر لەهەموو شتێك بە ژیانتان و بەکردەوەتان ئەو پەیڤە ڕابگەیەنن. چما چ وشەیەك لەهەموو شتێك باڵاترە؟ هەڵبەت کردەوە. ئەی چ کردەوەیەك لەهەموو شتێك باڵاترە؟ هەڵبەت بێدەنگیی. براکانم، بەسەر هەموو ئەو پێپلیکانانەدا سەرکەون کە دەتانباتەوە لای خودا، بە وشە پەیڤی خودا بە خەڵکیی ڕاگەیەنن، پاشان بەکردەوە، کاتێکیش تەنها دەکەونەوە، بەو

بێدەنگییە پیرۆزە پەیڤی خودا ڕابگەیەنن کە خودای لەخۆگرتووە!"

بێدەنگبوو، قەدەرێك تژیی لەخۆشەویستیی لە یەکە بەیەکەی برایانی ڕووانی، دەتگوت بۆ شەڕ دەڕۆن و ئەمیش دڵنیا نییە چما هەمدیس دەیانبینێتەوە یان نا.

ئەوجا بە هەناسە هەڵکێشانەوە گوتی: " دڵی بونیام ڕەقە، بەڵام مەترسن خوداتان لەگەڵە، هەموو جارێك کە ڕاودەنرێن، بڵێن: (ئێمە هاتووین بۆ ئەم دونیایە تا عەزاب بچێژین، بۆ ئەوەی بمرێنرێین و سەرکەوین!) لەچیی دەترسن؟ لەکێ دەترسن؟ ئێوە لەکەس ناترسن، ئەوی هاموشۆی لەگەڵ خودادا هەبێ، سێ دیاریی گەورە بەدەسدێنێ: دەسەڵاتی تەواو بەبێ قودرەت، سەرخۆشیی بەبێ شەراب، ژیان بەبێ مردن!"

برایان لەفرانسیسکۆسیان ڕووانی و بە ئارامیی خوداحافیزییان لێکرد، کەس زاری هەڵنەهێنایەوە.

فرانسیسکۆس گوتی:" براکانم، منیش ڕێگەی خۆم دەگرمەبەر، دەڕۆم پەیڤی ڕزگاریی بە بەردەکان ڕادەگەیەنم،

دەڕۆم پەیڤی خودا بە گوڵە کێویلەو بە پونگەی چیا ڕادەگەیەنم. وا ڕۆژی ئاخیرەت نزیکدەبێتەوە، برایان با پەلەکەین. ئاخر کاتێك ئەو ڕۆژە دێ، دەبێ هەموو ئینسان و هەموو ڕەوە ئاژەڵ و هەموو تەیرو هەموو گاشەبەردو هەموو گژوگیاکان ئامادەبن، لەبەر ئەوەی برایان، هەموو شتێك کە ئەنگۆ دەیبینن، هەموو عەرد پێویستە ئامادەی هەڵگژان بێ بەرەو ئاسمان. براکانم، پێتانوایە بەهەشت چییە؟ بەهەشت هەر هەمان ئەم ئەرزەیە، بەڵام ئەرزێکی پاکژو بێگەرد!"

بێرناردۆ گوتی:" برا فرانسیسکۆس، خودا بکا هەموو ئەرز شوێنپێی ڕێگە ڕاستەکەی تۆ هەڵگرێ."

جەنابی پییێترۆ دانەوێوەو دەستی لە ئەژنۆی فرانسیسکۆسەوەدا.

- " برا فرانسیسکۆس، پرسیارێك هەیە ماوەیەکی زۆرە گینگڵی پێوە دەدەم و ناشمەوێ لێت جیاببمەوە تا وەڵامێك لەو بارەیەوە لەزاری تۆوە نەبییەم. برا فرانسیسکۆس، تا چەندێکیتر فیرقەکەمان بە ڕێگە ڕاستەکەی تۆدا دەڕوا؟"

فرانسیسکۆس وەڵامیدایەوە:" تا ئەو کاتەی بەپای پەتیی دەڕوا!" وایگوت و بێدەنگبوو.

هەموومان بێدەنگ بووین، سەرەنجام باوکە سیلڤێستێر هەستایە سەر پێ و گوتی :

- " برا فرانسیسکۆس، خۆر لە ئاسماندا بەرز بۆتەوە، خوداحافیز!"

فرانسیسکۆس خاچی کێشاو وەڵامیدایەوە: " بەرەکەتی منتان لە گەڵبێ!"

*